

I/2007

Prospäkkäri

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

Liiton tuotteita

LKL:n kankainen hihamerkki, 6 e

LKL:n 50-vuotis-historiikki, 20 e

"Elinkautiset" korttipakka, 9 e

LKL:n hopeinen rintamerkki, 11 e

Liiton kunnia- ja perustajajäsenien
Ranta-Marin ja "Kultasilmä"-Kokon
perinteiden vaaliminen jatkuu.

Varsinaisille jäsenille majoitus -10 %

Avoimna joka päivä.

Tervetuloa!

HOTELLI INARI

PL 94, 99870 INARI

puh. (016) 671 026

faksi (016) 671 047

1/2007
Prospäkkäri
Lapin Kallankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

Kannen kuva: Miessin safiiri,
8,75 ca, 10 mm. Kuvaaja
Kari A. Kinnunen.

- 4 Pääkirjoitus
- 6 Puheenjohtajan palsta
- 9-10 Janne Kannisto: Hjeltin Jukan sininen korundi
- 11-14 Kari A. Kinnunen: Safiiri Miessin latvoilta
- 15-16 Antti Peronius: Valtausasoiden käsittely KTM:ssä
- 17-27 Mullis': Kultakenttien vertaistukiryhmä keskellä talvea, Kultaseminaari maissa ja merellä 12.-14.1.07
- 28-29 Prospäkkärin nettihaastattelu: Asiasta kuultuna: ylitarkastaja Irja Mikkonen
- 31-33 Jorma Valkama: Kultataskun löytäminen Kiistalassa johti Suurikuusikon kullan jäljille
- 35-39 Metsähallituksen tiedotus kallankaivajille
- 40 Merkkipäivät

Prospäkkärin aineisto on tekijänoikeuslain suojaama ja julkaistujen artikkelien ja kuvien osittainenkin lainaaminen tai kopiointi täten kielletään.

Prospäkkäri

Lapin Kallankaivajain
Liitto ry:n jäsenlehti

31. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J. Rantanen

Toimitus:
PL 86, 99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 260 euroa (4-väri)
1/1 s. 200 euroa
1/2 s. 135 euroa
1/3 s. 90 euroa
1/4 s. 70 euroa

Graafinen suunnittelu
ja taitto: AD Liisa Hertell,
LH Viestintä

Paino:
Esa Print Tampere

Hallitus

Puheenjohtaja:
Pekka Salonen
Uotilantie 5 A
33800 Tampere
puh: (03) 2236 300,
0400 734 452,
fax: (03) 2236 305
s-posti: psalonen@sci.fi

Varapuheenjohtaja:
Mika Telilä
Torisevantie 55
37310 Tottijärvi
puh: 0400 631 196,
fax: (03) 5128 127
mika.telila@kolumbus.fi

Sihteeri: Kai J. Rantanen
PL 57, 99871 Inari
puh: 040 7746 773
mullin.mallin@gmail.com

Antti Peronius
Saariseläntie 6
99830 Saariselkä

Hannu Viranto
Eteläranta 42
96300 Rovaniemi

Juhani Karhu
Metsolantie 9
32740 Äetsä

Jouko Korhonen
Haukiputaantie 752
90910 Kontio
jouko.korhonen@kultaviiste.inet.fi

PANKKITILIT:
Jäsenmaksut vain tälle tilille:
Nordea 217738-4977
Muut maksut:
Nordea 120130-103183

JÄSENASIAT:

Lapin Kallankaivajain Liitto Ry, PL 86, 99871 Inari
Puh. / faksi: (016) 677 701 ja 0400 836 500
s-posti: info@kallankaivajat.fi tai lkl@kolumbus.fi,
kotisivut: www.kolumbus.fi/lkl

Terra Incognita

Toskus heikkoina hetkinä, kun kulta on hukassa, ja hedelmätöntä mukageologista teoretisointia käyttäen yrittää sovittaa vesiperän antanutta monttua edellisyksyn hilloviivaan, sitä tajuua kuinka onneton tutkimusväline parin litran vetoinen lapio on. Ja kuinka laaja on Lapin maa.

Aikamoinen Terra Incognita Lihrin retkikunnan aikaisilla kulkuyhteyksillä, silloisella Lapin maaperägeologisella tietämyksellä ja vaskoolilla tutkittavaksi. Mutta niin ne piru vie vain kullan Nulkkamukan kallion koloista löysivät.

Yhdellä kollegallani on kultapurkin lisäksi kaksi purkkia, joista toisen päällä lukee 'punasi kivi' ja toisen 'vihreä kivi'. Se kuvastaa aika tarkalleen sitä geologista ja mineralogista tietämystä, jonka perusteella me keskivertokaivajat irtokulta-esiintymiä haemme.

Tai haemme ja haemme; pääsääntöisesti tähän me kaivamme sieltä mistä on ennenkin kaivettu.

Itse asiassa tämänkin julkaisun oikeampi nimi olisi "Tikkeri" kuin "Päkkäri". Tai ehkä "Utlaitseri" tai "Exploitteri".

Sillä meidän enemmänkin hyödynnämme jo tunnettuja esiintymiä kuin prospektioimme eli etsimme ja paikallistamme uusia. Kullankaivajien puolustukseksi on todettava, että tämä johtuu melko paljolti tutkimustoimintaa raskauttavista lainsäädännöllisistä ja ekonomisista tekijöistä. Uuden valtauksen hakeminen alkaa oheismaksuineen olla hinnaltaan melko monen rastin järjestelmäkuponki molemmilla jokereilla.

Enää ei maan geologisessa korvessa yksin käy kullankaivajalapsosen tie. Kun GTK:n tutkijat liiton seminaariristeilyllä esittelivät Tunturikulta-projektin tuottamat

prospektiivisuuskartat prospektoreille, oli x-kaiivosylitarkastaja Krister Söderholm kuulevinaan historian siipien havinaa seminaaritulassa.

Karttojen vieressä istuneena tohdin epäillä, että kyseessä sittenkin oli kamerakännyköiden sulki-aukkoja räpyyttänyt massaorgasmi. Muutamalla onnekkalla oli digikamera.

2000-luvulla kulta-historiaan perehtyvää lukijaa saattaa ihmetyttää, että Ivalo(joen) päällä kivetut kullankaivajat ja geologit tekivät turhaa

Muista vuosiraporttisi ja valtausmaksusi!

työtä, ja marhasivat 1900-luvun ensivuosina Lemmenjoella umpi-rikkaiden esiintymien päällä niitä hoksaamatta.

Olen tosi pahoillani, vanhat kultamiehet. Ettehän te voineet mitenkään tietää, että sataviisi vuotta myöhemmin empiirisellä lähestymistavalla neuroverkon painotettua logistista regressiota käyttävä spatiaalinen analyysiohjelma erittäin selkeästi osoittaa upakullan esiintyvän Lemmenjoen alueella hyvin erilaisissa geologisissa topografioissa kuin Ivalojoen ja Laanilan vanhoilla kultamailla.

Sorppa vaan pojat.

Vaikka, kuten seminaarin puheenjohtaja Antti Peronius totesi, jotakin kovin tuttua GTK:n mallinnusprosessissa on; sumeaa loogiikkaa käyttävä, jatkuvaa määrättyyn paikkaan sidottuja havaintoja tekevä ja analysoiva puoliälykäs olio, joka kerää alueesta kokemusperäisiä havaintoja ja oppii niistä. Sehän on aika täsmällinen kuva kullankaivajasta.

Mullis'

ps. Kun aukaisee kannen, ne punaset ovat almandiinigranaatteja ja vihreet epidootteja. Enimmäkseen.

Vuosiraportit kaivukauden 2006 käsitellyistä maamääristä ja saadusta kullasta piti toimittaa kauppa- ja teollisuusministeriöön 1.3.2007 mennessä osoitteeseen: Kauppa- ja teollisuusministeriö, PL 32, 00023 Valtioneuvosto.

Tilastolomakkeen löydät internetistä (<http://www.ktm.fi/kaivos>).

Valtauskorvaukset ja – maksut erääntyvät 15.3.2007. Maanhaltijalle maksettava valtauskorvaus on kaivospiireiltä 20 € / ha ja valtauksilta 10 € / ha ja se maksetaan ilman erillistä laskua Metsähallituksen tileille, jotka löytyvät tässä lehdessä olevasta Metsähallituksen tiedotteesta.

KTM lähettää valtausmaksuista erillisen laskun valtauksien haltijoille.

Liitto on antanut lausunnon Metsähallituksen Lemmenjoen käyttö- ja hoitosuunnitelmaehdotukseen. Liiton lausunto on luettavissa LKL:n kotisivuilla osoitteessa <http://kolumbus.fi/lkl/uutiset>. Tiivistettynä lausunnon sisältö on se, että kullankaivun edellytykset tulee säilyttää muuttumattomina. Lausunto lähetettiin myös Inarin kunnan hallintoelimille neuvottelupyynnön kera. Vastausta neuvottelupyyntöön ei ole vielä saatu.

Liitto on vastannut uuden vuosituhannen haasteisiin viestinnän osalta käynnistelemällä kullankaivun ajankohtaisista asioista informoivaa sähköpostilistaa.

Koeviestin perusteella jäsenrekisterin sähköpostiosoitteista vähän yli 450 oli oikeita ja voimassa olevia. Noin 70 epäkuranttia putsattiin pois. Lisää tarvittaisiin – paljon lisää – että järjestelmästä saataisiin kattava.

Tässä tarvitaan teitä: sana ja sähköpostit omissa klikeissa kiertämään, ja lisää s-postiosoitteita ja muuta mukavaa palautetta osoitteeseen: info@kullankaivajat.fi.

Valkoinen mies pykäläviidakossa

Katselin vuoden takaista puheenjohtajan palstaa. Kaikki ennallaan kaivoslain osalta. Tutkailin myös kaivoslakien valmisteluprosesseja vuosikymmenten takaa. Näyttää olevan maan tapa, että lain valmistelu kestää vuosikausia, jopa vuosikymmeniä.

Nykyisen muutosvalmistelun aikana on näkynyt paljon kannanottoja, jotka kritisoivat voimassa olevaa kaivoslakia vuodelta 1965. Siitä on sanottu: aikansa elänyt, kivikautinen ym. On myös kritisoitu, ettei nykyinen ehdotus poikkea tarpeeksi voimassa olevasta laista. LKL on antanut aikanaan kannanottonsa muutosehdotuksesta. Lapin Liiton kannanotossa oli mielenkiintoinen näkökulma. Siinä sanottiin, että nykyinen laki tarvitsisi vain kaksi keskeistä pykälän tarkistusta ja valtioneuvoston ohjeistusta.

Keskeisin uudistusehdotus on, että uraninetsinnästä säädettäisiin erikseen. Näin ollen muu osa lakia mm. huuhtontakultaa koskevat kohdat jäisivät ennalleen. Viirtaan tässä myös Antti Peroniuksen kirjoitukseen Helsingin Sanomissa 28.2.2007.

Pelkkä 40 vuoden ikä ei sinänsä tee laista huonoa. On tietenkin myönnettävä, että maailma on jonkin verran muuttunut 1950 ja 1960-luvuista, jolloin lakia valmisteltiin.

Koska vuoden 1965 lakiin on tullut myöhemmin muutoksia mm. huuhtontakullan osalta, ei laki sellaisenaan kerro enää läheskään kaikkea meitä koskevista pykälästä. Jo ennen 1996 lakimuutosta tuli erämaalaki, joka säätelee myös meidän kulta-alueitamme. Sitten tuli luonnonsuojelulaki, joka alkuperäisessä ehdotuksessa olisi tullut perustus-

lain sijaan ja muu lainsäädäntö sopeutettu siihen. Näin ei onneksi käynyt. Perinnöksi jäi kuitenkin sudenkuoppia muuhun lainsäädäntöön. Näillä toimenpiteillä murennettiin kaivoslakia ja osin päättävältä siirtyi muualle, lähinnä ympäristöministeriölle.

Koska toimintamme tapahtuu pohjoisessa, on ympärillämme koko ajan Natura-alue. Se on tuonut monenmoiset direktiivit luonnosta, luontoarvoista, ötököistä, kasveista ja kaikesta niiden välillä. Lisäksi paikallisviranomaisilta tulee omia mausteita. Kun nämä kaikki otetaan huomioon, täytyy ihmisen olla hullu tai muuten omalaatuisen toimiakseen tuonlaatuissa oloissa, siis sellainen kuin me kultamailla.

Herrasmiehiä?

Edesmennyt puheenjohtajamme Kokko-Heikki huomautteli monesti jossakin vaiheessa iltaa, että "muistakaa, olemme herrasmiehiä". Tämä tuli mieleeni, kun kuulin käyttäytymisestä somem-

man sukupuolen vaelta-
jia kohtaan. Tapauksessa kultamiehen (-miesten) kielenkäyttö ja esiintyminen oli kaukana herrasmiehestä. Vaikka kyseessä olisi yksittäinen tapaus, leimataan helposti koko miespuolinen kultaporukka. Tätä me emme halua, emmehän. Tunne vastuusi.

Vuosikokouksessa tapamme. Siellä sinulla on mahdollisuus vaikuttaa.

Kevättalviterveisin

Pekka Salonen

Lina Hertel

kutsu

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n vuosikokous Inarissa Ylä-Lapin luontokeskuksen (Siidan) auditoriossa lauantaina 31.3.2007 alkaen kello 13.00.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10 §:n mukaiset asiat, valitaan LKL:n edustajat K. Oy Kultakodin yhtiökokouksiin sekä käsitellään hallituksen esitys varsinaisiksi ja mahdollisiksi kunniajäseniksi.

Esityslista

1. Kokouksen avaus ja läsnäolevien toteaminen
2. Kokouksen järjestäytyminen, valitaan kokouksen puheenjohtaja, kokouksen sihteeri, 2 pöytäkirjantarkastajaa, 2 ääntenlaskijaa
3. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys
5. Esitetään toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto
6. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapaudesta hallitukselle ja muille tilivelvollisille
7. Päätetään toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen mukainen ali- tai ylijäämä antaa aihetta
8. Vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio, liittymis- ja jäsenmaksujen suuruudet kuluvalle toimikaudelle sekä toimihenkilöiden palkkiot
9. Valitaan hallituksen puheenjohtaja ja valitaan jäsenet erovuoroisten tilalle sekä kaksi varsinaista tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa
 - erovuorossa ovat jäsenet Juhani Karhu, Jouko Korhonen ja Kai J. Rantanen, hallituksessa jatkavat Antti Peronius, Mika Telilä ja Hannu Viranto
 - tilintarkastajina ovat toimineet Paa-vo Rytty ja Seppo Kotikangas, varatilintarkastajina Tapani Lappalainen ja Jari Lehtola.
10. Valitaan liiton edustajat K. Oy Kultakodin yhtiökokouksiin vuodelle 2007
11. Uusien varsinaisten jäsenten hyväksyminen ja mahdollisten kunniajäsenten kutsuminen
12. Keskustellaan muista esille tulevista asioista ja vuosikokoukselle esitetyistä asioista
14. Kokouksen päättäminen

Hallitus

Huomio! Auditoriossa esitetään vuosikokouksen alkukevennyksenä kulttuuripommi: Lännen-Jukka String Band'in Lemmenjoen keikan konserttitaltiointikooste. Esitys alkaa n. 12.30 ja tilaisuuteen on kokousvierailta vapaa pääsy.

Pöllö toimittaja

Ammattikullankaivaja **Risto Mäläskän** syntymäpäiväjutussa (Ppökkäri 4/06) väitettiin, että mettäpöllön kaulassa killuu 166-grammainen Ruska-hippu. Todellisuudessa kysymyksessä oli 90-gramman painoinen Antarktis-hippu.

Prospäkkärin toimitus pahoittelee virhetä ja sitä, ettei päätoimittajalle ole kertynyt enempää rutiinia megahippujen painon arviointiin. Päätoimittaja itse on pahoitellut samaa asiaa jo pitempään ...

Poltonesteiden varastoijat

Inarin kunnan pelastusviranomaiset ovat yhteistyössä Lapin ympäristökeskuksen kanssa yhtenäistämässä vähäistä poltonesteiden varastointia koskevia viranomaismääräyksiä.

Ohjeistus valmistuu lähiaikoina, mutta ei valitettavasti ennättänyt tämän Prospäkkärin sivuille. Lisätietoja saa liiton toimistolta, sekä Äivihjärven väliavarastointialueen taukokopin seinästä.

Lost

- vastaanottajan oikea osoite ei selvinnyt

Seuraavien jäseniemme osoitetiedot puuttuvat jäsenrekisteristä. Mikäli joku heistä on ystäväsi, toverisi, ilmoitathan ystävällisesti meille hänen osoitteensa sähköpostitse: info@kullankaivajat.fi tai puh.: 0400 836 500.

Anttila Jouko
Havukainen Minnamari
Hartman Sara
Laaksonen Pirjo
Laihin Eila
Launonen Toivo
Lindgren Kalervo
Luhtala Anneli
Luukko Pekka
Lustman Marko
Nykänen Heikki
Rautalin Leo
Takkinen Jouni
Sinkkonen Markku
Sinkkonen Tuula
Viinikka Matti
Öhman Liida

Pitkä odotus on päättynyt

Lokakuussa 1959 kokoontui eräänä iltana verholla peitetyn kultasepänteljeen näyteikkunan suojissa pieni, mutta arvovaltainen asiantuntijajoukko. Kultaseppä **Björn Weckströmin** kutsumina professori **Aarne Laitakari** ja johtaja **Herbert Tillander** kumartuivat tutkimaan amerikansuomalaisen **Rudolph Lakesiden** hiomaa kahtakymmentä Lemmenjoen korundia.

Suomalaisen kivimaailman uusi tulos ristittiin tilaisuudessa *Lapin Tähdeksi* ja korukaapin lasiseen kanteen kaiverrettiin raa'alla korundikiteellä La-

pin Tähten syntymäpäivä 6.10.1959. Lakesiden kivet olivat yksi episodi jalokiviluokan korundin metsästyksessä Lapin kultapuroilla. Se alkoi vuonna 1951, kun **Herman Stigzelius** tunnistutti ensimmäisen Suomesta löydetyn korundin. Se oli **Jukka Pellisen** Lemmenjoen Kotaojalta löytämä sinivalkoinen, sormenpään kokoinen kide.

Siitä lähtien nuotiopuheissa ja kivioppaissa on odotettu, että Suomen Lapista joskus löydetään jalokiveksi luokiteltava safiiri tai rubiini. Pitkä odotus on päättynyt.

HJELTIN JUKAN sininen korundi

Hjeltin Jukka Oulusta kaivaa kulta-kaivospiiriosuudellaan Lemmenjoen Miessijoen latvoilla. Samaisella palstalla, jolla ovat aiemmin kaivaneet mm. **Arvi Juhola**. LKL:n puheenjohtaja Pekka Salonen ja moni muu.

Palsta on sama missä Lemmenjoelle ensimmäisen kaivinkoneen vienyt **Kullervo "Kulta" Korhonen** joutui kesällä 1952 toteamaan, että koneellinen kullankaivu ei kannata. Korhonen "pullahti" kultamailta palkkanaan vain suuret unelmat ja suuret velat. On ironista että sama palsta on myö-

hemmin näyttänyt koneellisen kullankaivun sittenkin kannattavan.

Kesän mittaan Hjeltillä on tapana soitella silloin tällöin väliaikatietoja Lemmenjoelta. Eräänä päivänä soi puhelin, ja Jukka kertoi löytäneensä sinivihreän korundin. Onnittelin, sillä nimenomaan vihreitä korundeja löytyy Lapista varsin vähän. Jukka lupasi tuoda kiven Tankavaaran kisoihin.

Jotenkin siinä kisahumussa en kuitenkaan kiven erikoisuutta vielä hoksannut. Itse asiassa vähän ihmettelinkin, miksi se Jukka sitä niin erikoisena piti.

Myöhemmin syksyllä Jukka toi kiven verstaalleni ja pyysi tutkimaan saisiko siitä hiottua jotakin. Vieläkään en oikein innostunut. Ja taas meni viikkoja, kunnes kivi tuli esiin työlaatikosta.

Silloin katsoin kiveä ensimmäistä kertaa kunnolla valoa vasten. Ja siihen jäi muut työt. Kivi oli läpinäkyvä. Ei sieltä täältä läpi-kuultava, kuten useimmat tämän tapaiset Lapin korundit, vaan kauttaaltaan läpinäkyvä. Lukuisista säröistä huolimatta minulle ennen näkemätön.

Soitin Jukalle ja kysyin miten ja mistä hän oli kiven löytänyt. Jukka kuvaili minullekin tutun paikan. Ulkoisesti mitäänsanomaton paikka, josta tuskin olisi ruvettu kaivamaan, ellei siinä olisi ollut aiemmin koneella tehtyä viemäriä.

Valmiille kasalle oli kuulemma ollut helppo pistää rännit ja alkaa lapioida. Ei siis sen suurempia viisasteluja.

Löytökenttä ja sen kultahistoria on mielestäni moneen muuhun paikkaan verrattuna poikkeuksellinen. Kaivos sijaitsee lähes puuttomalla tunturiylängöllä. Lähimaaston korkeuserot ovat hyvin pieniä ja muodot loivia. Vihjeitä ns. varmalta kultapaikalle on

Janne Kannisto

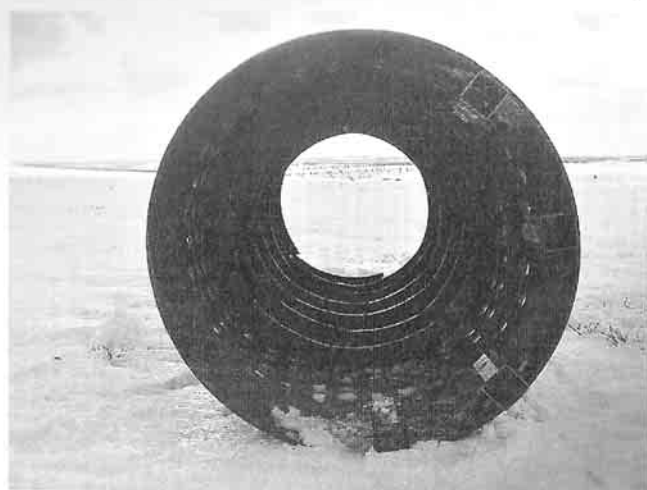
Jukka Hjelt.

turha hakea maaston muodoista. Kultapaikat ovat tulleet esiin määrätietoisella kaivamisella, ja se on johtanut kaivun yllättäviinkin suuntiin.

Kultapitoinen, hienojakoinen ja kivetön maa alkaa heti pintaturpeen alta. Hiput ovat rakenteeltaan kulumattomia ja niistä voi löytää hyvinkin ehjiä kidepintoja. Kullan lisäksi samat montut antavat kaivajalle paljaksi tavallista enemmän korundeja sekä poikkeuksellisen kookkaita ja ehjiä granaatteja. Kun ortaa huomioon kaikki näkemäni löydöt tuolta paikalta, en keksi mikä muu paikka vetäisi sille vertoja.

Hjeltin korundin paljastettua todellisen luonteensa, lähetin sen tutkittavaksi Kari A. Kinnuselle GTK:hon.

Janne Kannisto

Janne Kannisto

*Safrin löytöpaikka
naapurin upouuden
kultarummun läpi
tarkasteltuna.*

Safiiri Miessin latvoilta

Kari A. Kinnunen

Jo 1950-luvulta alkaen Lapin kullanhuuhtonta-alueelta on tullut geologeille ja kultasepille arvioitavaksi mahdollisia rubiineja ja safiireja (Kinnunen ja Johanson 1993). Vastaus on pääsääntöisesti ollut värillinen korundi (Haapala ym. 1971, Kinnunen ja Karhunen 1998 ja Kivi-lehti 1/2006).

Jukka Hjeltin kesällä 2006 Miessin latvoilta kaivospiiriosuudeltaan löytämä siner-

tävän vihreä korundi toi tähän ilahduttavan poikkeuksen. Hjeltin korundi osoittautui riittävän läpinäkyväksi ansaitakseen nimilapukseen safiiri. Kultaseppä **Janne Kannisto** lähetti kiven minulle tarkasteltavaksi. Löytöpaikka on satakunta metriä pohjoiseen kohdasta, josta **Juhani Kangas** ja **Risto Telilä** vuonna 2004 poimivat rihloista 282 g painavan jättikultahipun (Kinnunen ym. 2004).

Voimakkaassa valossa sininen

Hjeltin korundikide on tynnyrimäinen ja sivuilta hieman pullistunut. Kiteen mitat ovat 9,9 x 9,5 x 6,7 mm ja paino 1,76 g eli 8,75 karaattia. Se on kulumistaan mekaanisesti pyöristynyt. Jakaumatasot ovat kiteessä asemapinnan ja romboedripintojen suunnassa kuten korundille kuuluu. Asematasot ovat tasaiset ja niistä pystyi suoraan mittaamaan taitekertoimet ilman hiontaa ja kiillotusta. Rayner refraktometrillä taitekertoimet olivat 1,762 ja 1,771.

Kide on kaukaa katsoen vihertävän musta (Munsell 5 G 2/1). Voimakkaassa läpikulkavassa pistevalossa se on vaalean sininen (Munsell 5 B 7/6, dominantti aallonpituus 484-488 nm). Paikoin kiteen pinnan halkeamien ja kolojen kohdalla se on keltaisen vihreä (Munsell 5 GY 5/4, dominantti aallonpituus 553-556 nm). Värit määritin Munsellin vertailutaulukoilla ja tietokoneella CIEWI värianalyysiohjelmalla.

Sitten ihailin ja digikuvasin kidettä tutkimusluokan stereomikroskoopilla, jonka hankin **Jaakko Liikalalta** itselleni kotiskoopiksi. Tosiaan kide vaikutti läpikuultavammalta kuin parhaimmat **Aarne Alhosen** korundit (ks. Kinnunen ja Johanson 1993). Safiirihan on kaupallinen termi viistekiviluokan korundille ja laatuvaatimuksena läpinäkyvyys.

Korundit siis luokitellaan jalokiviksi, jos ne luontuvat viistehiottaviksi. Vähimmäiskoolle on viistehionnassa rajoituksia ja 0,1 ct kiviä pienempiä ei kaupallisesti hiota. Tällaisten läpimitta on briljanttihionnassa 2-3 mm luokkaa ja korkeus 1-2 mm. Tällä

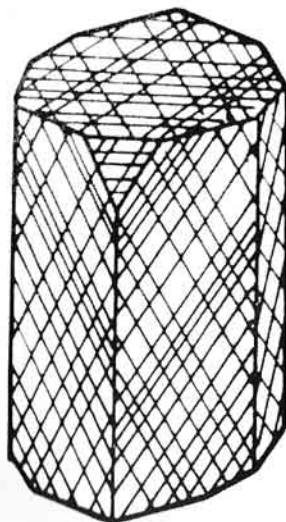
perusteella korundi luokituisi safiiriksi kun sen läpinäkyvyys c-akselin suunnassa on vähintään 2 mm.

Läpinäkyvyyden voi myös mitata

Jalokivikauppiaat arvioivat viistekiveksi soveltuvuutta käyttämällä pistevaloa ja luoppia. Lapin korundi / safiiri -arviointiin halusin tarkempaa keinoa juupas-eipäs kannottojen sijaan.

Näppäräksi ilmeni polarisaatiomikroskoopilla tehty mittaus. Kun ensin tarkentaa kiven yläpintaan, ja sitten niin syvälle kuin piirteitä kiven sisästä vielä erottuu, saa yksinkertaisella laskutoimituksella syvyyden, jossa kivi on läpinäkyvää. Mikroskoopin mitta-asteikosta saatu tulos on kerrottava kiven taitekertoimella, jolloin saa todellisen syvyyden.

Hjeltin korundista mittasin läpinäkyvyyden c-akselin suunnassa kummastakin asematasopinnasta kolmeen kertaan. Laskutoimituksen ja keskiarvon ottamisen jälkeen tulos oli 2,1 mm. Hjeltin korundi on siis niukin naukin luokiteltavissa siniseksi safiiriksi.

Kidepiirros Burman korundista. Victor Goldschmidt (1918) kokosi kidepiirroksia kiteiden muodoista eri löytöpaikoista. Miessin safiiri on muodoltaan lähellä Burman korundeja.

Mittasin vastaavasti kaksi Arska Alhosen Puskuojan erityisen hyvää korundia, jotka vuosia sitten luokittelin silmämäärin siniseksi ja punaiseksi korundiksi (kuvat mm. GTK:n julkaiseman Retkeilijän Kivioppaan 2. painoksessa). Punaisen korundin läpinäkyvyys oli 0,5 mm ja sinisen 0,4 mm. Eli niistä ei selvästikään pystyisi hiomaan 0,1 ct viistekiveä. Niiden luokittelu pysyi mitauksen jälkeenkin korundina.

Uusia löytöjä odotettavissa

Toisaalta Hjeltin safiirissa on runsaasti säröjä ja halkeamia. Kiven hionta ei siis olisi mahdollista ilman niiden täyttötä epoksilla tai silikageelilasilla. Säröt ovat enimmäkseen jakautumatasoilla mutta jonkin verran myös kiteen kulmissa. Mikroskooppilla tarkasteltuna säröt ovat enimmäkseen ilma- ja/tai vesitäytteisiä, ja ne voi tulkita ilmeisimmin jäätikö- tai jokikuljetuksessa syntyneiksi. Emäkallion kiteet sitä vastoin ovat, tai ovat olleet, ilmeisesti jalokiviluokkaa. Tässä mielessä Hjeltin kiteen luokittelu safiiriksi on mielestäni oikeutettua.

Safiireissa sinisen värin aiheuttaa titaani ja rauta. Lemmenjoen alueen sinisissä korundeissa titaania on noin kymmenen kertaa enemmän kuin Sri Lankan safiireissa (EMP analyysit julkaisussa Kinnunen ja Johanson 1993, Hughes 1990). Miessin safiirin hyvin tumma väri selittyyneen siis korkealla rautapitoisuudella, sillä tummentavia mineraalisulkeumia siinä on vähän.

Viidenkymmenen vuoden aikana Lapin kullanhuhdonta-alueita on tavattu tosi vähän edes hieman läpikuultavia korundeja. Näistä on mainintoja **Jussi Kuosmasen** hionnan oppikirjoissa ja **Marjatta Virkkusen** ja **Seppo Lahden** kivi kirjoihinsa kokoomassa tiedoissa. Sri Lankan tasoista safiirialuetta Lapista voi siten olla turha janota.

Mutta pikkuruksia lappilaisia viistesafiireja on syytä odottaa ilmestyvän koruihin.

Sinisistä korundeista löytyy viitteitä Suomesta muualtakin kuin Lapista. Seppo Lahti on esittänyt viime vuonna kuvia Kälviän safiirikiteistä. **Marja Lehtonen** on julkistanut väitöskirjassaan mikroskooppisia sinisiä korundeja Lahtojoen kimberliitin raskasmineraalirikasteista. Lahtojoen kiteet lienevät timanttien tapaan niin pieniä, että niistä ei voi hioa viistekiviä. Lohjansaaren vanhasta kalkkilouhoksesta Mailan talon mailta mainitaan satakunta vuotta sitten löytyneen sinisen korundin. Mutta tästä kiehtovasta havainnosta ei ole vielä kukaan tarkempaa tietoa.

KIRJALLISUUTTA

Haapala, I., Siivola, J., Ojanperä, P. ja Yletyinen, V. 1971. Red corundum, sapphirine and kornepurine from Kittilä, Finnish Lapland, Bulletin of the Geological Society of Finland 43, 221-231.

Hughes, Richard W. 1990. Corundum. Butterworth-Heinemann, 314 s.

Kinnunen, Kari A. & Johanson, Bo 1993. Raportti korukäyttöön vuosina 1981-1990 huuhdortujen korundien mineralogiasta, gemmologiasta ominaisuuksista ja löytöhistoriasta Lemmenjoen alueella Puskuojalla. 17 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M19/3811/93/1.

Kinnunen, Kari A. & Karhunen, Pentti 1998. Isolan kaivoksesta (kaivospiiri 4774/1a) Miessijoelta kesällä 1998 löytyneen suurikokoisen korundikiteen dokumentaatio. 3 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M19/3812/98/1.

Kinnunen, Kari, A. & Johansson, Bo & Karhunen, Pentti 2004. Miessijoelta heinäkuussa 2004 löydetyn 282 g painoisen kultahipun petrografi-an, mineraalikemian ja löytöhistorian dokumentaatio. 13 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M 19/3812/2004/2.

Jukka Hjeltin Miessiltä löytämä safiiriluokan sininen korundi.

Hjeltin safiiri pistevalolampun valossa. Lampputesti on kätevä maastossa kiteiden hiontakelpoisuutta arvioitaessa.

Safiirissa on säröjä runsaasti. Halkeamien ruskeankeltainen sävy saa muuten sinisen kiteen näyttämään vihreältä tietyssä valossa.

Valtausasioiden käsittely KTM:ssä

Risteilyn iltakeskusteluissa aaltoili taas monia kysymysryöppyjä KTM:n kaivososaston uusista tuulista. Vanhat valssin askeleet ehdimme neljäkymmenen vuoden aikana juuri oppia – nykyinen kaivoslakihan tuli voimaan 1965.

Uutta lakia on rakenneltu useita vuosia ja viime kesänä astui voimaan joukko uusia hallinnollisia käytäntöjä, jotka ehkä ennakkoivat ristiriitaisissa julkisuuspainaisissa etenevää uudistusta.

Salat selviävät, kun niitä suoraan kysyy. Tällä kertaa kysymysryöpyyn kohteeksi joutui tarkastaja Juha Kaarimaa.

Epämääräisiä esteettömyystodistuksia on jouduttu hylkäämään. Entinen vapaamuotoinen, kahden paikalliset olot tuntevan kaverin todistus kyllä kelpaa, mutta kenen tahansa nimet eivät käy. Todistusosaan pitää nimittäin muistaa kirjailla viittaukset asianmukaiseen lainkohtiin (Kaivoslaki 6 § kohdat 2–9) ja se, että mihin todistajien tietämys perustuu. Lisäksi täytyy asiallisesti muistaa laittaa ainakin todistuksen antajan nimenselvennys ja kotipaikka.

Kultavaltauksiin liittyviä esteettömyystodistuksia ei tarvitse hakea Lapin maistraatista, vaikka niin internetin ohjeissa neuvotaan. Ohjeet koskevat kovan kiven valtauksia.

Metsähallitukselta haettu esteettömyystodistus nopeuttaa valtausasioiden käsitteilyä, sillä silloin KTM:n ei tarvitse erikseen kysellä mahdollisen edellisen kaivajan jälkeisen siivoamiseen liittyviä yksityiskohtia. Jos kyseinen paperi hakemuksesta puuttuu, niin asia etenee ilmankin, sillä KTM osaa tarvit-

taessa kysyä nämä asiat myös suoraan ihan itse.

Liitteenä olevassa kartassa pitää näkyä vähintään kolme koordinaattipistettä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kopion tulee olla niin iso, että kartan kahden reunan koordinaattitiedot ja koordinaattiviivat näkyvät. Valtauksen viivat tulisi vetää mieluummin ohuella kuin paksulla kynällä. Paksut tussivedot ovat kuulemma hankalimpia tulkita. Valtauksen reunakoordinaatteja ei tarvitse itse antaa – ne digitoidaan kartan koordinaattipisteiden avulla KTM:ssä.

Juha Kaarimaa kertoi, että KTM:ssä on nyt jonossa pitkä rivi hakemuksia, mutta ne on tapana viimeistään maaliskuun aikana urakalla purkaa. Vaikka kuluvana talvena erilaisten syiden ansiosta viivettä on hieman enemmän, niin mitään oleellista muutosta entiseen verrattuna ei ole olemassa. Talven aikana jätetyt kunnolliset anomukset kyllä ehditään käsittelemään hyvissä ajoin ennen kesää.

Tästä ”kunnollisuudesta” kyselin vielä tarkemmin: Nopeasti hoituvat sellaiset anomukset, joissa on siistit kartat, kaikki tarvittavat tiedot paikallaan ja asianmukaiset liitteet mukana, niin ettei valtaajalta tarvitse mitään erikseen kysellä.

Muistin virkistämiseksi tässä ohjeet:

Hakemuksessa on ilmoitettava:

- hakijan nimi, ammatti, kotipaikka ja osoite
- valtauksen sijainti: lääni, kunta sekä tilan nimi ja rekisterinumero

Valtion maalla kylän ja tilan korvaa: maan

haltija/valtionmaa. Yleensä maan haltija on jokin metsähallituksen hoitoalue esim. Ylä-Lapin luonnonhoitoalue.

- valtausalueen suuruus vähintään 0,1 hehtaarin tarkkuudella (suurin sallittu pinta-ala 7 ha)
- ehdotus valtausalueelle annettavasta nimestä, yleensä yksi sana
- mitä kaivoskivennäistä hakija otaksuu alueella olevan (huuhdontakulta)

Valtaushakemuksen liitteet:

- kartta mittakaavassa 1:20 000 ja siitä tulee ilmetä karttalehtinumero ja valtauksen sijainti

- virkatodistus tai kaupparekisteriote
- esteettömyystodistus: rekisteritoimiston, metsähallituksen tai kahden paikalliset olosuhteet tunnevan henkilön todistus siitä, ettei valtauksella ole kaivoslain 6 §:n mukaisia esteitä.

Ja sen mihin todistuksen tieto perustuu. Esim: todistaja on kaivanut alueella kultaa 1980-luvun lopulta saakka, viertää alueella useita kuukausia vuosittain ja tuntee paikan hyvin.

Ja internetistä (<http://www.ktm.fi/kaivos>) löytyy sitten paljon lisää.

Antti Peronius

Tunturietikettiä huollonajajille

Paliskunnan edustajat ovat pyytäneet moottorikelkoilla huoltoa ajavia kullankaivajia kiinnittämään huomiota muutamiin asioihin.

Varsinkin tunturialueella ajettaessa olisi tähdellistä ajaa yhtä ja samaa jälkeä, josta haarautuu pistojäljet eri kaivauksille. Eli pääsääntöisesti yksi jälki kolmeenkymmeneen eri paikkaan nykyisen tuhannen yhteen paikkaan vievän jäljen sijaan. Metsähallitus tikottaa lähiaikoina keinon Jäkäläpään Länsipään sekä Kortonkilampien yli. Tämä helpottaa yhdellä jäljellä pysymistä pimeässä ja varsinkin tuiskujen jälkeen.

Vaikka poroesteaita olisikin tuiskuttunut miltei näkymättömiin, olisi suotavaa, että ajettaisiin veräjien kautta.

Jos reitin varrella on porotokka paikallaan kaivamassa, ei kelkkaa pidä pysäyttää, vaan hiljaa hissukseen ajaa jälkeä eteenpäin. Jos huomaa, että poromichet ovat kuljettamassa poroja johonkin suuntaan, tulee kelkka sammuttaa ja odottaa rauhassa paikallaan, kunnes tokka on siirtynyt omalta reitiltä sivuun.

Niilo Ranttilan kuva-arkisto

Mikäli poroparttio lähtee laukkomaan kelkan edellä, on vauhtia hiljentämällä ja välillä kelkkaa toppauttelemalla annettava poroille mahdollisuus hypätä kovalta jäljeltä sivuun.

Ja Prospäkkärin toimitus muistuttaa vielä, että mikäli poro kelkan edessä nostaa säkäkarvansa pystyyn ja vilauttelee kulmahampaan muristen tai kumeasti karjahdellen, kannattaa kämpille päästyään parkkeerata kelkka ja levätä kunnolla ennen huoltoajon jatkamista. Alkoholipitoisia virvokkeitahan on huoltoajojen yhteydessä jo lähtökohtaisestikin vältettävä.

Kultakansan vertaistukiryhmä keskellä talvea

Kultaseminaari maissa ja merellä 12.–14.1.2007

Arvoitus: kuka suomalainen?

5 p. vihje: ansaitsi 10 miljoonaa muutamassa vuodessa

4 p. vihje: valtiovalta kielsi ammatin harjoittamisen "yleisen edun nimissä"

3 p. vihje: peräsi oikeuksiaan lakiteitse, asianajopalkkiot 6 miljoonaa

2 p. vihje: juhli ravintoloissa tilaamalla konjakkia ämpäreissä

1 p. vihje: lopuksi mottona "Kaikki on menny, mutta hauskaa oli!"

Väärä vastaus. Kyseessä ei ole normikullankaivaja Lapin kultapuroilta.

Ravintolashow, tieteellinen kokous ja herätysjuhla

LKL:n jo kuudetta kertaa järjestämällä, kiitellyllä ja kehitettyä Kultaseminaari-risteilyllä 12.–14.1. selvisi monen muun ohella tämäkin arvoitus. **Jouko Korhonen** paljasti esityksessään, että tämä suomalainen merkkihenkilö olikin Suomi-konepistoolin suunnittelija **Aimo Lah-ti**, eikä kullankaivaja Lapista.

Liitto oli saanut aiemmista viidestä seminaarista palautetta, jonka yhteenvedon oli, että tilaisuutta pitäisi kehittää ravintolashow'n, tieteellisen kokouksen ja herätysjuhlan suuntaan. Seminaari onnistui olemaan kaikkea tätä.

Kultakansa kaikilta Lapin perinteisiltä kulta-alueilta louhi viikonlopun ajan tietoa, nautti hyvästä tarjoilusta ja valikoidusta seurasta, näki tuttuja naamoja ehjissä, oudoissa asusteissa, ja mikä tärkeintä; sai vertaistukea pitkän ja kul-

lattoman talven keskellä. Seminaariviikonloppu avaukseksi Helsingissä järjestetyssä päivätilaisuudessa onnistuttiin toivottavasti vielä pikku ekstrana lisäämään rakentavaa vuoropuhelua eri viranomaistahojen kanssa.

Eikä siinä vielä kaikki; vanha yleisöennätys murskattiin jälleen kerran – peräti kahdella hengellä.

Keskustelua -kop-, keskustelu päättynyt -kop-

Tämä on ollut vanha, hyvä perinne LKL:n vuosikokoustehtämissä – ja muussakin asiainhoidossa.

Varsinkin perjantain avauspuheenvuoroissa Helsingissä kuultiin monelta eri taholta ajatuksia kommunikoinnin ja vuorovaikutuksen tarpeellisuudesta. Lähihistoriaa tuntemattomasta saattaa tuntua omituiselta, mutta ajatus siitä että asiat hoituisivat keskustelemalla ja neuvottelemalla on kullankaivajapiireissä melko uusi. Siperia on opettanut luottamaan vain paperiin, jossa on kolme kirjainta ja päätöksen alla teksti: "Tätä kaikki asianomaiset noudattakoon".

Henkilö tämän vallankumouksellisen näkemyksen vuoropuhelun tarpeellisuudesta takana on ex-kaivosylitarkastaja **Krister Söderholm**. Nimenomaan neuvotteluyhteyksien avaamisesta LKL päättikin myöntää Söderholmille historian ensimmäisen "Vuoden kullankaivajateko" -merkin.

Söderholm oli otettu huomionosoitukselta, ja kiitelti puolestaan liittoa pyrkimyksistä

osallistavaan keskusteluun kaikkien asianomaisten kesken. Hän totesi vain keskustelemalla päästävän eteenpäin.

Hetkeksi Helsingin henki laskeutui pimeyden ylle ja hyvä, lämmin, hellä oli mieli jokaisen. Erityisesti ympäristöministeriötä, Lapin ympäristökeskusta ja Metsähallitusta kiiteltiin hyvästä yhteistyöstä.

Samassa yhteydessä kullankaivaja **Jukka Kelalle** luovutettiin historian ensimmäinen "Kulttuurikumarrus"-muistomerkki taiteilija **Jukka Karjalaisen** konsertin organisoinnista Lemmenjoelle.

Verta, hikeä, kyyneliä ja pari piparia

Seminaarissa esitteli itsensä kultaväelle myös aivan uusi tuttavuus, KTM:n uusi kaivosylitarkastaja **Pekka Suomela**. KTM:n kaivostarkastajan virkaan nimetyn geologi **Marja Kiviahon** kanssa samaan aikaan aloittaneelle kaivosylitarkastaja Suomelalle oli ehtinyt kertyä virkavuosia 9 päivää.

Jonkinlaisena ministeriön vastavetona ajan henkeen ja vallitsevaan yhteiskuntakehitykseen voisi nähdä Suomelan taustan. KTM:n kaivosylitarkastajat ovat olleet perinteisesti koulutukseltaan geologeja tai kaivosinsinöörejä, Suomela taas lakimies. Hallinnonala itsessään on tuttu, Suomela on työskennellyt viimeiset 9 vuotta lakimiehenä GTK:ssa.

Suomela yllätti sinänsä aivan positiivisesti; esittäessään tervehdyksensä viiden tunnin kuluttua uudelleen pääseminaarissa laivalla, hänen sanomansa ei ollut muuttunut yhtään – vaikka mies onkin juristi.

Suomela lupaili kullankaivajille tuttuun veren, hien ja kyynelien lisäksi vähän piparikakkujakin. Hän uskoi isompien jalkoihin toisinaan helposti jäävän kullanhuhdonnan säilyvän kaivoslain uudistuksen akanvirroissa perinteisenä osana kaivoslakia, ja KTM:n pyrkivän muutenkin tukemaan huuhtontakultaa meitä koskevilla isoilla ja tärkeillä asioilla.

Varsinainen LKL:n kultaseminaarien kes-tuosio – uusi kaivoslaki – astuu voimaan

Antti Peronius (vas.) ja tutkijaprofessori Juhani Ojala GTK:sta. Mantereet huilailee miten sattuu ja törmäilee. Syntyy vuorijonoja ja valtavia jokisysteemejä. Mielenkiintoisia juttuja, mutta mitä se kullankaivuuseen liittyy? Ojalan Jussi kertoo.

hänen veikkauksensa mukaan ehkä vuonna 2009. Siihen asti on pärjättävä vanhalla ja hyvällä. Iso bostonpulla oli se, kun Suomela kertoi kaivoslakityöryhmän puheenjohtajan kanssa todenneensa, että LKL:ää tullaan keskeisenä tahona kuulemaan tässä valmistelutyössä.

Kullankaivajien paimennuksessa hääräävien eri organisaatioiden viranomaistokan jäljiltä syntyy vähän liikaakin, ja osittain ristiriitaisia säädöksiä ja ohjeistuksia. Uusi kaivosylitarkastaja kutsui liittoa viranomaistahojen kanssa yhteistalkoisiin selkeiden pelisääntöjen luomiseksi kullankaivun kenttään. Yhtä tärkeänä Suomela näki liiton jäsenistön osallistuminen tähän keskusteluun ja hyvien toimintatapojen ylläpitoon.

Seminaarin puheenjohtaja **Antti Peronius** totesi kommentissaan kullankaivajan aina saaneen paljon enemmän ohjeita kuin se on hoksannut edes pyytääkään.

GTK:n Tunturikulta-projekti

Geologi Antti Peroniuksen lempilapsia ovat rässäkin foorumissa pintapuolisesti esitellyt (Ppakkäri 1/04) kullankaivajien "ihan ite" väitellyt teoriat Lapin kullin syntyperästä. Niillä on kahtalainen hyötyvaikutus: asiaa pohditaan ja yritetään tulkita, ja geologit saavat hihitellä.

Kovin korkealle jalustalle ei ole nostamista geologeissakaan. Yhteenveto akateemisista tut-

Kal J. Rantanen

"Ei nää mitään meidän omia teorioita ole. Me annettiin teidän kultavaltauksen ja kaivospiirien kertoa tää tavina." Geologi Vesa Nykänen, GTK:n Pohjois-Suomen alueyksikkö.

kimuksista Lapin kullan genealogiasta, tai luomiskertomuksesta, on vaikuttavan eksakti: emäkallio on olemassa tai sitä ei ole olemassa, ja mikäli se emäkallio on olemassa, on se melko lähellä tai melko kaukana ja se voi sijaita pohjoisessa, etelässä, idässä tahi lännessä.

Kultaseminaarin lööppijuttuna käytiinkin läpi geologien 140-vuotisen teoretisoinnin uusin aalto: rasvanahkakullanakaivajan muta-toituminen valkokaalus-erätyöntekijäksi. Nykysuomeksi mukaeltuna "Vihreäkiiviympäristön varhaisproterotsooisten kultamalmiesiintymien etsintämallien soveltaminen huuhton-takultaplaceiden prospektiivisuuskartaksi"

Geologi **Vesa Nykänen** ja tutkijaprofessori **Juhani Ojala** GTK:n Pohjois-Suomen alueyksikössä Rovaniemellä ovat Tunturikulta-projektissaan soveltaneet GTK:n laatimaa malminetsintämallia uudella tavalla. Nykänen esiteli seminaarissa tilastotieteellisen tiedonlouhinnan menetelmin karttapohjan päälle rakennetut ennusteskartat upakullan esiintymisestä Lapin aktiivisilla kullankaivu-alueilla, sekä mallinnuksessa käytetyt menetelmät sekä paikatieto- ja olosuhteaineistot. Esityksen lopuksi seminaaritalan seinälle levitettyjen karttojen ympärillä kävi samanlainen kuhina kuin joskus 70-luvulla petroskoilaisen "LEB"-leipäkaupan nurkalla varomattoman kansalaisen sanottua puoliääneen liebuska.

4000 miljoonaa koemonttua

Tutkijat olivat ottaneet lähtöoletukseksi sen, että voimassa olevalla kultavaltauksella on myös kultaa. Ainakin jonkin verran. KTM:n kaivosrekisteristä poimittiin voimassa olleiden 376 valtauksen ja 36 (!?) kaivospiirin tiedot opetuspisteiksi IOCG prospektiivisuuskartaksi kutsutulle käsitteelliselle mallille. Mallissa yhdistetään parikymmentä eri kartta-aineistoa yhdeksi kartaksi, jolla haetaan tutkimusalueelta samanlaisia olosuhteita ja prosesseja, jotka vallitsevat tyypillisellä kultavaltauksella. Alueet on jaoteltu neljään eri todennäköisyysluokkaan, sattumanvaraisesta erittäin suureen. Lopputulos kohdentaa etsintää tehokkaasti: suuren tai erittäin suuren todennäköisyyden alueet ovat vain prosentti koko tutkimusalueesta.

Eräs pilottimallinnuksen virhelähde on se, ettei KTM:n aineistosta löydy tietoa siitä, mistä paikasta kultaa on oikeasti löytynyt, joten annettu opetus piste on kohdistettu koko valtausalueelle. Mallinnuksen luotettavuutta – toivottavasti jo lähitulevaisuudessa – parantaisi tutkijoiden mukaan myös valtauksen ja kaivospiirien luokittelu tuotantomäärien, sekä saadun kullan hippukoon ja muotoindeksin mukaan.

Kärjistäen voisi todeta seminaarissa esitetyjen karttojen painottavan potentiaalisia alueita enemmänkin helpon saavutettavuuden kuin vaskooliin saadun kullan pohjalta.

Kehitystyötä on siis vielä tiedossa, mutta ex-kaivosylitarkastaja Krister Söderholmin tavoin täytyy onnitella tekijöitä. Söderholm toteaa, että vihdoinkin joku käyttää KTM:n vuosikymmeniä keräämää tietoa pelkkää hyvää kullankaivun kehitykselle lupaavalla tavalla.

Mallinnuksen toimivuus tarkistettiin käytämällä 272 vanhaa valtausta oikeellisuuden testaamiseen eli validointiin. 86 prosenttia näistä validointivaltauksista sijoittui vähintään kohtalaisen todennäköisyyden alueelle.

Se, etteivät Lemmenjoen alueen validointivaltaukset natsanneet kovinkaan hyvin värikkäille alueille, herätti tutkijat huomaamaan, että eri kulta-alueilla upakultaesiintymät todellakin ovat eri tyyppisiä ja esiintyvät erilai-

sisä ympäristöissä. Eri alueille onkin jatkossa tarpeen tehdä omat ennustettavuusmallinsa. Vesa Nykänen kertoi, että he eivät ole vielä ratkaisseet, miten aineisto tulee olemaan saatavilla. Mahdollisesti karttoja tullaan jakamaan GTK:n verkkosivujen kautta.

Summa summarum: kun tutkimusalueen pinta-ala oli 23 000 km² ja käsitellyn aineiston pikselikoko 25 x 25 metriä – ja jos single-lapiomiehen soppeli pruuvimontun on esim. 2 x 2 askelta – niin Nykäsen Vesa pruuvasi kerralla 4000 miljoonaa koemonttua.

Astetta kovempi prospäkkäri tämä Nykänen!

Viisasten kerho

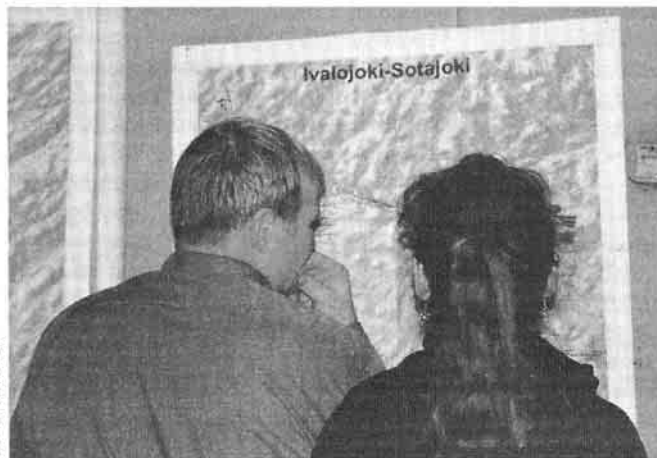
Seminaarissa oli koolla poikkeuksellisen paljon tietämystä teemasta kullankaivaja ja lainsäädäntö. Todennäköisesti ensimmäisen kerran Suomen kaivannaisteollisuuden historiasa samaan tilaisuuteen osallistui neljä kaivosylitarkastajaa – kolme ex ja yx virassa. Tästä otti **Urpo J. Salo** vastuun itselleen. Hän toteasi ilmeisesti istuneensa kaivostoimiston johdossa siinä mielessä liian pitkään – 35 vuotta – ettei jatkuvuutta päässyt syntymään.

Ex-ylitarkastajat Urpo J. Salo, **Heikki Vartiainen** ja Krister Söderholm istahtivat pienenmuotoiseen paneeliin pohdiskelemaan puheenjohtaja Antti Peroniuksen johdatuksella

sitä, mikä tässä yhteiskunnassa on viime vuosikymmeninä niin ihmeellisellä tavalla mennyt pieleen, että elämän realiteetit alkavat ihmisiltä unohtua.

Seminaariyleisö sai kuulla suoria ja selkeitä sanoja mm. mediakohuista, tarpeettomasta helvetinmoisesta byrokratiasta, kaivos- ja ympäristönsuojelulaista sekä luonnonsuojelu- ja luonnonlaista ja näiden välisistä suhteista. Urpo J. Salo toivoi lisäksi perustuslaissa kiellettäväksi sanan ”kaivos” käyttämistä ennen ensimmäistään ekonomista malmia. Kaikki ennen sitä on alustavaa tutkimustoimintaa. Salo osasi 30 vuoden keskiarvona kertoa, että vain 0,2 prosenttia valtaushakemuksista johdtaa johonkin ja 99,8 prosenttia raukeaa.

Ex-kaivosylitarkastajat varoittivat vallalla olevan paljon ennakkoluuloja ja väärinkäsityksiä kullankaivun todellisesta luonteesta. Eri työryhmissä istuu paljonkin viranomaisedustajia, jotka eivät suhtaudu mitenkään lämpimästi kullankaivuun, jopa kauppa- ja teollisuusministeriössä. Puheenjohtaja Peronius toteasi ympäristöväessä olevan ihmisiä, jotka lähtökohtaisesti haluavat lopettaa koko kullankaivun. Hän muistutti yleisöä siitä, kuinka merkittävä asia henkisesti oli 80-luvun voitettut oikeusjutut. Oli iso asia pienen hallintoalaimaisen osoittaa, että virkamiehen väite olikin laiton.

Näille herroille ei kannata kaivoslain alaisissa asioissa mennä väittämään keltaista vihreäksi.

KTM:n kaivosylitarkastajat vasemmalta lukien: Urpo J. Salo, Krister Söderholm, Heikki Vartiainen sekä uusi ylitarkastaja Pekka Suomela.

Salo totesi, että virkamiehet pitäisi laittaa geologin tai malminetsijän koulutukseen. Ihmisistä, jotka ovat olleet niissä hommissa jonkin aikaa, tulee todella viisaita virkamiehiä. Tänä päivänä on jopa virkamiehiä, jotka eivät oikein haluaisi olla missään tekemisissä kullankaivajien kanssa. Olemme haitta urakehitykselle.

Kullankaivaja **Kari Merenluoto** muistutti yhden kullankaivun uhkista olevan kullankaivaja itse. On ensiarvoisen tärkeää noudattaa lakeja ja määräyksiä – yhden lipsumisesta mollataan koko kenttä. Toisin kuin kaivosyli-

tarkastajilla, kovin ruusuinen kuva ei Karilla ollut Inarin kunnan käytännön toimista kullankaivun eteen. Positiivisista sanoista huolimatta Saariselän kehittämisen kanssa naimisissa olevasta kunnasta ei löydy ketään, joka tajuaisi kultamatkailun ja pienimuotoisen kaivostoiminnan merkittävyyden.

Ympäristöluparaskautetut

Osalle porukkaa Lapin ympäristökeskuksen tarkastaja **Tarmo Oikarinen** oli tullut jo tutuksi koneellisen kullankaivun yhteistarkkailuohjelman myötä. Lemmenjoen lupaveloitetuille peräti naamatutuksi siihen liittyneen viime kesäisen laajan, Lemmenjoen kattaneen kierroksen myötä. Kaivukaudella 2008 on tarkoitus tehdä mies ja tavat tutuiksi myös Sotajoen vesistöalueella. Virkansa puolesta ympäristöluvitettujen kullankaivajien toimia vahtiva Oikarinen seuraa tehtävässään **Pertti Loikiota**, vielä emme tiedä seuraako myös tulkinnoissa.

Perjantain avaustilaisuudessa hän esitteli ympäristöluvanvaraista kullankaivua koskevia ajankohtaisia asioita.

Valvottavia koneellisen kullankaivun ympäristölupia oli vuodenvaihteessa 57 kpl. Merkittävin asiaa koskeva uudistus oli vuonna 2006 aloitettu eri vesistöalueiden, Ivalo-/ Sotajoen ja Lemmenjoen yhteistarkkailuhanke,

"Ootas nytte... Tossa on toi mutka, ja tosta laskee se pikkupuro, ja... Ei helv... tuollako??? Tuas muija kamera tänne."

Kai J. Rantanen

jolla saadaan aikaan aiempaa parempi tarkkailun yhteisvaikutus. Oikarinen totesi viime vuoden olleen uuden systeemin käynnistelyvuoden. Hän uskoi toiminnan jatkossa vakiintuvan sujuvasti ja rutiinomaisesti hoituvaksi.

Ympäristöluvanvaraisen toiminnan valvonnan painopisteinä tulevat lähiaikoina olemaan yhteistarkkailun saaminen sujuvaksi, uutena asiana toiminnan lopettamisen jälkeiset alueiden systemaattiset tarkastukset myös lupaviranomaisten toimesta, viime vuosina Lemmenjoen alueella ongelmia aiheuttaneiden kohteiden saaminen kuntoon yhteistyössä asianomaisten kanssa, ja tarkastuskäynnit määrajain (3–4 vuoden välein) sekä tarpeen tulen tai ilmoitusten pohjalta.

Liiton tekemää aloitetta ympäristölupamennettelyn keventämiseksi Oikarinen totesi Lapin ympäristökeskuksessa käsitellyn. Oikarinen korosti heidän alustavasti käsitelleen asiaa ja vasta alustavasti tarkentaneen kantaansa joihinkin liiton esityksestä poimittuihin kohtiin. Tarkoitus on jatkaa aiheesta neuvotteluita liiton edustajien kanssa, sekä pohtia käytännön linjanvetoja lupaviranomaisten kesken.

Tulevien keskustelujen pohjaksi Oikarinen oli ottanut suoran lainauksen liiton seminaarikutsusta. Siinähan todettiin, että kullankaivajat tai heidän toimintatapsansa eivät ole vuosien varrella paljon muuttuneet – mutta maailma meidän ympärillämme on.

Oikarinen heitti ilmaan kysymyksen, joka sai monenkin kaivajan vilkaisemaan – jos ei nyt peiliin – niin vierustoveria ainakin: olisi-ko jo aika muuttua?

Kolme kosketusta kultaan

Markus Alapassi ympäristöministeriöstä totesi kullankaivajien olevan ryhmänä epäyhtenäinen. Tämähän on täysin totta. Joillekin kullankaivu on hauska ajanviete ja toisille reipas ulkoilmaharrastus passivoivan sisätyön ja city-elämän vastapainoksi. Jotkut panostavat oheiskulttuuriin ja perinteisiin, ja muutamat puritaanit taas painavat montulla otsa hiessä lähinnä argentiinalaisesta tangosta tutulla tatsilla. Konekaivajat tekevät tulosta ja muuta-

Tunnelmia ja tuu Kultase

1. **Nimi ja kaivupaikka, mones keikka?**
2. **Mitkä fiilikset?**
3. **Kehitysideoita tuleviin seminaareihin?**
4. **Miten seminaarin anti tulee heijastelemaan ensi kesän kaivuun?**
5. **Yleistä palautetta?**

1. **Olavi Tikkanen**, Köysihaara. Ensimmäistä kertaa.
2. Hyvin myönteiset.
3. Ei yhtä äkkiä nyt osaa ehdottaa mitään.
4. Niin kauan kun on tehnyt tuota hommaa, niin ei oikein siihen muutoksia voi tehdä.
5. Hyvät kultakesän toivotukset ja kiitos kaikille mukana olleille.

1. **Jenna Telilä**, paikkaa en tiedä vielä. Eka kertaa.
2. Tällä on ollut ihan kivaa.
3. Enpä keksi miten voisi parantaa, kun ei ole vertailukohdetta.
4. En osaa sanoa, riippuu kaivankko ensi kesänä.
5. Tähän en osaa kyllä sanoa yhtään mitään.

1. **Eero Borgenström**, Valkeakallioja. Joka kerta olen ollut.
2. Hyvät on olleet aina.
3. Vaikea tästä kehittää... ehkä laivayhtiötä kannattaisi vaihtaa.
4. Äsken löytyi heti yksi hyvä vinkki.
5. Kannattaa jatkaa samoilla linjoilla.

mailuja minaanin

HAASTATTELU

käytävillä

1. **Elviira Kivijärvi**, noviisi vasta olen – aloittelemassa. Ensimmäinen, mutta ei varmasti viimeinen kerta.
2. Oikein hyvät.
3. En ole sillä lailla miettinyt. Ehkä voisi olla luennoissa nykyvuosia, ettei kaikki olisi miljardeja vuosia sitten tapahtunutta.
4. Kaikki on minulle ihan uutta. Kiinnostaa hirveän paljon kaikki mikä liittyy tähän kultaan ja kiviin.
5. Ei äkkipäätä tule mitään mieleen... Vuoden päästä nähdään!

1. **Jouko Ellonen**, Hangasoja. 3. kerta.
2. Ihan hyvää meiniä, mutta joskus viuhuu vähän yli.
3. Ei haittaisi, jos vähän huumoria ja kevyempääkin olisi. Ehkä enemmän sellaista ruohonjuuritasolta juttuja, kun ei leipää tästä hankita. Harrastus on aina silloin mukavampaa, kun siitä ei revi stressiä.
4. Ei ainakaan tässä vaiheessa. Saa nähdä muhiiko sitten.
5. Samalla tärkeä sosiaalinen tapahtuma. Tapaa sellaisia tuttavuuksia, joita tapaa vain täällä ja sitten kultapuron varressa.

mille tavasta elää on tullut tie, totuus ja elämä.

Kullankaivajien parissa tätä on pidetty voimavarana, Alapassin alustuksessa se esitettiin jotenkin negatiivisena piirteenä.

Konkreettisena esimerkkinä erilaisista tavoista, tyyleistä ja volyymista kaivaa kultaa nähtiin ja kuultiin kolme erilaista esittelypresentaatiota kullankaivusta. Kolme erilaista, kullankaivuun vakavasti suhtautuvaa kaivajaa mainoi itseään ja kehui toimiaan.

Ensin liiton sihteeri **Kai J. Rantanen** yritti sanoa ja kuvaa hahmottaa sellaista kullankaivajien perinteistä kokonaisuutta kuin elävä ja toimiva kullankaivaja elävässä ja toimivassa erämaassa. Ajan hengen mukaisesti funktionaalisessa erämaassa laajalla skaalalla touhua vasta ihmisestä tehdään tänä päivänä rosmoryökäle sulkemalla silmät historialta. Legendaarisen eversti **Nikke Pärmin** sanoen Rantanen kehotti kuitenkin kaikkia pysymään pesimismin sijasta onanisteina.

Huuhdontakullan parissa 36 vuotta toimineen inarilaisen Kaivosyhtymä Telilän nimissä liiton varapuheenjohtaja **Mika Telilä** esiteli Lemmenjoen koneistetun kullankaivun historiaa vuonna 1951 **Kullervo "Kulta" Korhosen** kymmeniä henkiä työllistäneestä ensimmäisestä koneityksestä vuosituhannen vaihteen pienkaivosyrittäjyyteen verrattavissa olevaan tuotantotoimintaan. Maailma ympärillä on muuttunut samaan kiihkeään tahtiin kuin kultamaan käsittelytekniikkaa on kehitetty. Kun toimiva paketti – tehokkaat hydrauliset kaivinkoneet, täryseula tai pesurumpu – ja tietotaito alkoi olla 1990-luvun alussa kasassa, astui konekaivun kielteinen, monien mielestä perustuslain vastainen asetus voimaan keuhkokuorutalossa 1991. Sen jälkeen kehitystyö on keskittynyt lähinnä ulottuvuuden, kokoluokan ja huollon sujuvuuden kehittämiseen. Mika totesi kullankaivun olevan ihan hyvä ammatti ja toivoi sen voivan jatkua niin pitkään kuin kultaa ja kaivajia on.

Pitkän lapiouransa aikana itsensä Moberginojan latvapuolen paskanhajuisen suoturpeen kanssa vanhurskauttanut, ja 90-luvun taitteessa imurilahkolaisuuteen hurautunut

Vesa Luhta esitteli usein unhoon jäävän kullankaivun kolmannen elementin eli imurikaivun. Varsinkin ympäristölupamenettelyssä imurikaivu on se lujasti turpaan saanut viaton sivullinen.

Luhta myönsi imuritouhun Ivalojokivarteen jo v. 1960 innovoineen **Prolle Janssonin** porukan juttujen ja huimien päiväsaaliiden iskeneen häneenkin jonkinlaisen kultakuumeen. Luhta päätti kokeilla ja jäi koukkuun peruskuivakullankaivua vieläkin viheliäisempään ja oikullisempaan vedenalaisen toimintaan.

Ympäristövaikutuksiltaan ja käsitellyiltä kuutiomääriltään imurointi on niin vähäistä, että Janssonin porukka on käsittämättömästi syy-yhteydestä ristinyt sen muumimeiningiksi. Luhta-Vesa oli laatinut ehdotuslistan toimenpiteistä imuruoppaus-termistä ja muiden mantereiden giga-proomujen luomista mielikuvista kärsineen imuritoinnin vapauttamiseksi ympäristölupaviranomaisten terävistä kynsistä.

Kritiikin kannukset

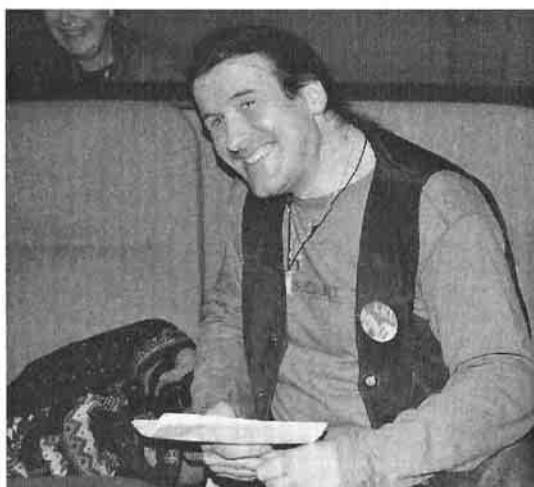
Pääseminaariin Ivalojoen yleisterveiset tuonut Vesa Luhta ilmoitti ajatelleensa hiukan polemisoida keskustelua ja jatkossa vielä hämmentää sen luonnetta ja jatkoa.

Näissä toimissahan Vesa on kiistattoman hyvä, ja ihan kohtuudella hämmäntäminen onnistuikin.

Jonkinlaisena vielä selkiytymättömänä uhkakuvana Luhta esitteli Ivalon paliskunnan alueelle laaditun osayleiskaavan. Luhdan mukaan täysin matkailuväen tarpeisiin rakennetussa kaavassa ei alueella olevaa vanhaa kullankaivualuetta ole millään lailla otettu huomioon. Ainoa asiaan huomiota kiinnittänyt instanssi on ollut Inarin luonnonystävät. Tosin Luhtakin totesi jonkun mahdollisesti näkevän kaavassa tulevaa hyötyäkin kaivajien näkökulmasta.

Luhta kertoi että hänellä henkilökohtaisesti ei ole koskaan ollut huonoja kokemuksia toiminnasta viranomaisten kanssa, ja kaikki luvat – toisilla alueilla kiisteltäviä rakennuslupia

Kai J. Rantanen

Vesa Luhta, ainoa seminaarin puheenjohtaja Antti Peroniuksen tuntema henkilö, joka on saanut burn out-oireita liiasta kullanhuhdonnasta ja taimenenkalastuksesta.

myöten – ovat lohjenneet kuin Manulle presidentineläke. Ainakin allekirjoittaneen mielestä hieman omituisen päättelymallin ja logiikan mukaisesti Vesan mielestä kellään muullakaan vastaavia laillisia oikeuksiaan perääväällä ei näin ollen pitäisi olla mitään kritisoitavaa omien lupiensä epämisestä.

Lemmenjoen alueen kultasaaliita kadehtivia Ivalojoki- ja Sotajokivartisia Luhta potkiskeli kauemmas autoteistä tutkimattomien, parempien kultamaiden kimppuun.

Näin esitettyään potentiaalisia uhkakuvia ja terävää kritiikkiä, Luhta kehotti kaivajia itsekritiikkiin, kritisoiden mm. Prospäkkäriissä esitettyjä uhkakuvia ja kritiikkiä.

Hän ehdotti, että LKL:n johto ottaisi takaisen askeleen ja pyrki myönteisellä tavalla ja imagolla vaikuttamaan mielikuvamarkkinoihin. Siihen, että meitä jatkossakin pidettäisiin haluttuina ja sympaattisina kavereina.

Lopuksi Luhta totesi toivottavasti seuraavat 20 vuotta tukikohtanaan pysyvän Grönholminkosken Ivalojoen rannan kohdalla olevan parempi paikka, kuin jonkun virkamiehen boksi, jonka ainoa lohtu on pornokalenteri josta siitäkään ei ole muistettu kääntää

saman kuun tyttöä esiin. Seminaarin puheenjohtaja Peronius kertoi yhtyvän Vesan onneen siitä, ettei tästä tullut virkamiestä. Voimme olla onnellisia siitä, ettei Vesa työskentele ympäristöhallinnon virkamiehenä.

Mollisointuja Lemmenjoelta

Jouko Korhonen pahoitteli esityksensä aluksi, jos tuntuu siltä että Luhdan paheksuma mollivoittoisuus jarkuu – tosin hän sitten esitti perusteitakin sävellajille. Jokke esitteli vuoden 2006 saldoa Lemmenjoelta: aktiivisena oli 13 konemonttua ja n. 45 lapiomonttua, lehtijuttujen mukaan (mm. Prospäkkäri 3/06) kesän suurin hippu oli 88,3 g. Kokonaistuoton Jokke arvioi 25–30 kg paikkeille – aiemmista vuosista poiketenhan tässä seminaarissa ei saatu KTM:n katsausta kuluneiden vuosien kaivu-tilastoihin. Ei voinut olla yllätynyt siitä, että vastanimittetty kaivosylitarkastaja oli priorisoineensa lähtenyt siitä, että eka viikon tärkeimpiä tehtäviä ei ollut kaivaa kullankaivajien huuhdontakullan tuotantotilastot esille.

Hyvät uutiset Lemmenjoelta loppuivat tähän. Akuuttina ongelmana esiintyneet Jäkä-lä-äytsin ja sen alapuolisen vesistön samentumat, sekä niihin liittyneet viimekesäiset tarkastustoimenpiteet Jokke esitteli yksityiskohteisemmin kuin Lapin ympäristökeskuksen Oikarinen. Ympäristökeskukselle Jokke nosti asianosaisten kanssa ongelmien ratkaisemiseksi.

Toisena ongelmana Jokke nosti esiin uuden Lemmenjoen hoito- ja käyttösuunnitelman; edellinen vastaava suunnitelma tuotti useita oikeudenkäyntejä KHO:ta myöten, ja näissä kullankaivajien yhteiskustannukset nousivat satoihin tuhansiin markkoihin. Näin siitä huolimatta, että pääsääntöisesti jutut voitettiin. Nyt on pelättävissä samanlainen rulljanssi; tällä hetkellä on eri oikeusasteissa menossa kuusi oikeusjuttua vs. Metsähallitus. Useissa näistä on kyse vielä joku vuosi sitten suhteellisen toimivalla mallilla olleista lupasioista, joiden ehtoja lupaviranomainen on yksipuolisesti muuttanut vastaamaan vielä valmisteilla olevan hoito- ja käyttösuunnitelma-

luonnoksen sisältöä.

Kevennyksenä Jokke esitti ingressissä olleen arvoituksen henkilöstä, joka noilla meriiteillä olisi varmasti päässyt LKL:n kunniajäseneksi. Arvoituksen ratkaisuna olleen suunnittelija Aimo Lahden kohtaloksi koitui itänaapurin valvontakomissio, joka kielsi ammatinharjoittamisen. Lahden onneksi valvontakomissio isännöi aikanaan vain kolme vuotta.

Viranomaiset törmäyskurssilla

Perjantain avausseminaarissa kuultiin perusteita viranomaisten päätöksenteolle.

Metsähallituksesta oli paikalla delegaatio, johon kuuluivat Lapin Luontopalveluiden aluejohtaja **Jyrki Tolonen**, lakimies **Marketta Rosti**, sekä alustuksen pitänyt aluepäällikkö **Pirjo Seurujärvi**. Seurujärvi osoitti viranomaisen näkökannalta päätöksenteon perusteiden löytävän erityisalueitten hoidon ja käytön suunnittelusta. Hän esitteli hoidon ja käytön suunnittelun perusteet ja etenemisen kaaviokuvina ja vuosilukuina ilman riitasointuja.

Mutta jos asiaa tarkastellaan historiallisesta perspektiivistä, eli ottaen huomioon lähtökohdat näiden erityisalueiden perustamiselle, vaihtuu musikaalissa sävellaji. Kullankaivajien mielestä pitäisi aina muistaa, että muna oli ensin.

Seurujärvi kertoi valtion mailla olevien huuhdontakultapaikkojen yhteenvetona Lemmenjoen alueella olevan 33 valtausta ja 24 kaivospiiriä, Hammastunturin erämaa-alueella ja Laanilan virkistymetsässä n. 125 valtausta, Kutturantien varren metsätalousalueella n. 110 valtausta ja kaksi kaivospiiriä sekä UK-puiston alueella kymmenen valtausta ja yksi kaivospiiri. Valtaosalla alueista ei ole Metsähallituksen kanssa mitään ryppeä rakkaudessa. Ongelmatapaukset ovat pääsääntöisesti sitä pienintä ja aktiivisinta osaa toimijoista, ja olivat hyvin edustettuna seminaarissakin.

Markus Alapassi ympäristöministeriöstä paljasti keskikoululaisena ja lukiolaisena nauttineensa toukokuun tunteista, kun opettajan sai pikku vihjailulla uppoutumaan kullankaivutarinoiden kertomiseen. Opettaja oli Fee-

tu, eli pitkän kultamiesuran 1930-luvulta alkaen tehnyt maisteri **Aulis Kajanto**.

Nuoreen mieleen kolahtaneet kertomukset olivat kuitenkin sitä maailmaa ja Alapassi kävi esityksensä aluksi yleisellä tasolla läpi tämän päivän muuttunutta toimintaympäristöä.

Alapassi kuitenkin näki kaivuun ja suoje- lun intressit yhteen sovitettavissa oleviksi. Tör- mäyskurssin korjaaminen olisi hänen mukaans- sa mahdollista; ympäristölainsäädännön sää- dösphoja on paljolti joustavaa oikeuskäsitteis- töä, antaen harkintavaltaa ja mahdollisuuden sopia ja kehittää ohjeita ja ohjeistoa.

Poteroista pääsemiseksi hän ehdotti ongel- mien ja oikeuksien selvittämistä sekä reuna- ehtojen kartoittamista kaikkien asianomaisten kesken. Siihen liittyy yhdenmukainen ja jous- tava viranomaistoiminta – kuten hyvään hal- lintotapaan kuuluu. Näin tuotetaan avoi- mesti ja vuorovaikutteisesti yhdenvertaisia ja perusteltuja päätöksiä. Liiton tehtäväksi jää imagon kehittäminen siten, että sen arvot ja toimintatavat tunnetaan ja myös jäsenistö on sitoutettu kantamaan sosiaalista vastuuta niis- tä.

Mantereet törmäyskurssilla

GTK:n tietohallintojohtaja dosentti **Jarmo Kohonen** esitteli aiheetodisteiden ja yleisten geologisten mallien kautta mitä Fennoskan- diassa on tapahtunut viimeisen miljardin vuo- den aikana. Dosentti Kohonen totesi ajanjak- son tapahtumista olevan hyvin vähän suoria todisteita, ja koska ei ole paljon materiaalia, niin ei ole kovin paljon tutkittukaan. Ja koska niin vähän on tutkittu, niin vähän on tutki- mustuloksiaakaan – ja vähänlaisesti on siitäkään vähästä sitten vähän eteenpäin koitettu asioi- ta ajatella.

Jo tässä vaiheessa suuri hämmennys oli val- lannut seminaariyleisön.

Monille, varsinkin asemansa puolesta etu- riveissä istuneille, tämä 1500 miljoonaa vuot- ta geologista kehitystä siihen liittyvine man- tereiden liikkeineen, valtamerten aukeamisi- neen ja vuoristopimuutuksineen oli sen ver- ran tuttua tarinaa, että yksi ja toinen näytti

pohtivan näytönsäästäjää päällä sitä, mikä mer- kitys Lapin kullankaivulle on ollut Fennoskan- dian matkalla päiväntasaajan tropiikista nyky- sille korkeille latituudeille.

Kohosen esityksen jatkoksi tutkimusprofes- sori Juhani Ojala GTK:sta selvitti miten nämä dramaattiset tapahtumat itse asiassa liittyvät kullankaivuun. Erilaisia kultaminalisaatioi- ta muodostuu käytännössä aina, kun mante- reet törmäävät ja syntyy ylimääräistä energi- aa.

Toinen puoli kokonaisuutta on kullan kul- keutuminen trooppisen ilmaston rapautumis-

Kai J. Rantanen

"Paranee jatkuvasti, tämä seminaari."
Kaikkille Kultaristeihille osallistunut Olla
Fallenius ja matkanjohtaja Heli Rapakko.

prosesseissa, ja toisaalta kullan saostuminen kuivuvan ilmaston monimutkaisissa kemialli- sissa ympäristöissä.

Tutkittu huuhtontakulta on kertonut sen, että suurin osa löydetystä kullasta on mekaa- nisia uparikastumia. Koruhippuluokkaa oleva kulta taas on todennäköisesti rapautumispro- sesseissa kasvanutta sekä myöhemmän kulje- tuksen aikana valssautunutta. Hippujen kas- vu on tapahtunut alkuperäisessä rapautuvassa isäntäjuonessa olevan juonikullan päälle, en- nen eroosiota rapakalliossa tai jo kerrostuneessa materiaalissa.

Johtopäätöksinä korkeusmallien vaikutuk-

sesta huuhtontakulta-alueiden muodostumiselle Ojala totesi Lapin kullanhuuhtonta-alueiden topografian olevan suotuisa irtokullan rikastumiselle ja löytymiselle, ja alueella todennäköisesti esiintyvän myös kalliokultaa. Yhtä todennäköisesti puolestaan Keski-Lapin laajalti

säilyneillä rapakallio-alueilla, jotka huuhtontakulta-alueilla ovat erodoituneet ja kulkeutuneet, on huuhtomalla hyödynnettävää irtokultaa rapakalliossa ja jopa pintamaissa.

Niin pienestä se on kiinni; miljardeja vuosia aikaa ja sopiva kallistuskulma.

Mullis'

Ikävä tapaus

Kultaristeilyllä 2007 kierteli seuraavanlainen kertomus:

Korkeahko virkamies eräässä valtion laitoksessa oli joutunut Siperiaan – vapaasta tahdostaan. Mainittu nimeltä mainitsematon virkamies nimeltä mainitsemattomassa laitoksessa oli luonut pohjan nykyiselle mainitun laitoksen valtajärjestelmälle, jota kauniisti voidaan kursua ladykratiaksi – rumempiakin nimityksiä esiintyy.

Mainittu virkamies oli useidenkin tietojen mukaan mies, vaikka kullankaivajien piirissä oltiin järjestämässä keräystä hameen lahjoittamiseksi hänelle. Lahjoittamisesta ei kuitenkaan tullut mitään, sillä ikimuistoinen kullankaivajien sääntö on, että saaduista v (vee)-kirjaimella alkavista asioista tai esineistä – kuten valistus tai väkijuomat – ei sovi kiitellä. Lahjoitus olisi tullut kiitokseksi mainitulle nimeltä mainitsemattomalle virka”miehelle” – hänestä ei tosin yksikään kaivaja olisi halunnutkaan kiittää, ei edes jos sukunimen alkukirjain olisi ollut muukin, vaikkapa M (ämmä).

Mainitun virkamatkan motiiveista on kerrottu yksi: halu oppia menetelmät, millä tsaarin- ja neuvostoajan virkamiehet pystyivät itsevaltiaasti kyykyttämään alamaisiaan.

Mainittu nimeltä mainitsematon virkamies oli palkannut avukseen tulkin, joka on kuulemma seuraavan muistelun kertojakin. Lisäksi hänelle oli erälle tutkimusretkelle palkattu apulainen, tsuktsi, Koillis-Siperian alkuperäiskansaa. – Venäläiset ovat kehittäneet valtavan määrän vitsejä, jotka perustuvat tsuktsien otaksuttuun tyhmyyteen.

Retken viimeisenä päivänä, kun tsuktsi oli porannut kasvukairalla näytteen taigalla kasvavasta lehtikuusesta, oli käynyt ilmi, että

tsuktsi oli myös kullankaivaja, salakaivaja luonnollisestikin. Virkamies oli kauhistellut tulkille, jotta tuollainen on rikos ihmisyyttä vastaan. Hän ei kuitenkaan ryhtynyt oikeustoimiin vaan oli kertonut tulkille haluavansa pilailla tsuktsin kustannuksella. Hän oli selittänyt johdopäätelmänsä: kullankaivaja, joka Suomessakin on armottoman tyhmä (antaa alempienkin virkamiesten jatkuvasti potkia itseään päähän), ja samalla tsuktsi; yhdistelmän täytyy olla viimeisen päälle tyhmä. Niinpä mainittu nimeltä mainitsematon virkamies oli esittänyt tsuktsille kysymyksen:

– Kun äskeisen lehtikuusen ikä kasvukairan mukaan on 82 vuotta ja kullan hinta on 4800 ruplaa grammalta, niin kuinka monta vuotta vanha minä olen?

Tsuktsi oli miettinyt hetken ja vastannut varmalla äänellä:

– Viisikymmentäkuusi vuotta.

Mainitun nimeltä mainitsemattoman virkamiehen suu oli lokahtanut auki:

– Oikein, miten ihmeessä te sen laskitte?

– Minulla on Jakutiassa 28-vuotias serkku ja hän on vain puolihullu.

Sitten tsuktsi oli vielä haukannut kuivatusta karpäsienestä, vaipunut kevyeen transsitilaan ja kohta lausunut:

– Kunnioitettava herra, mainitsemani luku on täsmälleen sama kuin teidän kunnioitettava älykkyysosamääränne.

Kertoja-tulkin mukaan kyseinen nuorehko tsuktsi oli saanut mainetta merkittävänä šamaanina ja hänellä oli loppututkinto gradua vaille Vladivostokin yliopistossa – missä tiedekunnassa, sitä ei tulkki muistanut.

G. Aurivuori

*Irja Mikkonen
tarkastusmatkalla
Ivalojoella lokakuussa
2006.*

Asiasta kuultuna: ylitarkastaja Irja Mikkonen

Metsähallituksen Inarin hoitoalueeseen kuuluneen Lemmenjoen kansallispuiston puistonhoitajaksi tuli 1980-luvun lopulla metsätalousinsinööri Irja Mikkonen. Metsähallituksen organisaatio tulosaluejakoineen on kuluneina vuosikymmeninä kokenut useita organisaatiouudistuksia. Irja Mikkosen ovi ja nimikirjoitus lupapäätöksissä ovat pysyneet Lemmenjoen alueen kulkankaivajille tuttuina. Nyt Irjan reviiriin on liitetty myös Hammastunturin erämaa-alueen ja Urho Kekkosen kansallispuiston valtauksiin liittyvien asioiden hoito.

Prospäkkärin uuden ”Tehdään virkamies tutuksi”-sarjan aloittaa Metsähallituksen Luontopalvelujen ylitarkastaja Irja Mikkonen.

Pp: Olet koulutukseltasi metsätalousinsinööri. Missä valmistuit ja koska?

IM: Valmistuin Hirvaan metsäopistosta vuonna 1981.

Pp: Miten päädyit Lemmenjoen kansallispuiston puistonhoitajaksi?

IM: Työelämässä metsäpuolella ollessani pohdiskelin edelleen kysymystä ”mikä minusta tulee isona” ja hakeuduin vuoden mittaiselle eräopaskurssille Saamelaisalueen koulutuskeskukseen. Koulutuksen jälkeen pääsin töihin Metsähallitukseen ja parina kesänä tehtäviini kuului mm. valtausten tarkastukset Kutturalvalojoki suunnalla. Syksyllä v.1988 tuli sitten puistonhoitajan paikka avoimeksi, hain sitä ja tulin valituksi.

Pp: Metsätalousinsinööri kansallispuiston puistonhoitajana. Kuulostaa äkiksellään risti-riitaiselta; tuliko edes alussa katsottua Lem-

menjoen männiköitä "sillä silmällä"? Hirvitiäkö hakkuukypsän ja yli-ikäisen metsän määrä Lemmenjoen kansallispuistossa?

IM: Ei todellakaan! Mielestäni oli ja on edelleenkin hienoa, että on säästetty laajoja yhtenäisiä alueita hakkuiden ulkopuolelle.

Pp: Mistä päin olet pois? Olivatko nykyiset vastuualueet tuttuja ennen kuin ne tulivat Metsähallituksen kautta "omiksesi"?

IM: Olen kotoisin Rovaniemeltä ja muutin Ivaloon heti kohta valmistumiseni jälkeen. Tokihan metsien monikäyttöisiä asioita sivuttiin jo opiskelujen yhteydessä. Varsinaisesti kullankaivuasioihin tutustuin vasta valtuuksia tarkastaessani. Toimenkuvaani kuuluu Lapin luontopalveluiden alueella kaivosasioiden lisäksi Metsähallituksen edunvalvontatehtävät (esim. maanmittaustoimitukset, tieasiat ja naapurin kuulemiset), jonkin verran lupa-asioita sekä puun myyntiin ja luovutukseen liittyviä tehtäviä.

Pp: Metsähallituksen edellinen pääjohtaja Jan Heino totesi Lemmenjoen kansallispuiston 50-vuotijuhlissa kullan ja kullankaivon olevan Lemmenjoen kansallispuiston erikoisuus. Millaisena rikkautena sinä näet kullankaivukulttuurin näille vastuualueillesi, Lemmenjoelle, UK-puistolle ja Hammastunturin erämaa-alueelle?

IM: Kullankaivuperinteitä kannattaa vaalia kaikilla em. alueilla.

Pp: Oletko itse kaivanut kultaa? Edes koemiellessä?

IM: Kyllä olen päässyt kokeilemaan.

Pp: Tästä tuntuu olevan vallalla hiukan risti-riitaisia käsityksiä: Metsähallitus pohtii matkailuyrittäjien maksullisen luonto- ja elämysmatkailun kehittämistä mm. Pallas-Ounastunturin kp:n alueella. Onko kullankaivajan harjoittama kultaan perustuva eläysmatkailu mielestäsi mahdollista valtuuksilla tai kaivospiireillä?

IM: Pienimuotoisena, lähinnä jokamiesretkeilyyn perustuvana kyllä, mutta tällöinkin on

toiminnassa huomioitava erilaisia alueita koskevat rajoitukset, esim. kansallispuistoja koskevat lait ja asetukset sekä järjestyssäännöt. Metsähallitus katsoo kuitenkin, että laajempaa kullankaivuuseen perustuvaa matkailutoimintamallia on kehitettävä hyvien kulkuyhteyksien varrella, esim. Saariselän tai Kutturin alueella. Maanvuokraus?

Pp: Itsestä tuntuu siltä, että viime vuosituhannella erilaisten lupien hakeminen ja saaminen oli selkeämpää ja yksinkertaisempaa kuin tänä päivänä vastaavien lupien kohdalla. Mikä on muuttunut, vai tuntuuko asia vain siltä?

IM: Maastoliikennelupia hakevien määrä on kasvanut ja etenkin kesäaikainen maastoliikenne on herättänyt voimakasta keskustelua puolesta ja vastaan. Muutamat lupien väärinkäytökset aiheuttavat aina myös tarkistuspaineita lupaohjeistuksessa.

Pp: Mh:n organisaatiossa on koko pakka mennyt melko tiuhaan tahtiin uusiksi. Kuka tänä päivänä konkreettisesti vastaa esim. kullankaivajien maastoliikennettä koskevista lupa- päätöksistä ja muista linjanvedoista?

IM: Yleiset maastoliikenneperiaatteet on hyväksytty koko maata käsittävissä luontopalveluiden johtoryhmässä ja Lapin aluetta koskevat lupaohjeet on antanut Lapin luontopalveluiden johtoryhmä sekä aluejohtaja. Lupia myöntävät henkilöt noudattavat näitä ohjeita.

Uusien asioiden linjanvedot käsitellään em. johtoryhmässä tai aluejohtajan ja/tai aluepäällikön kanssa.

Pp: Tuleeko aamu, jolloin miekat taotaan lapioksi ja "Valtion metsää"-lätkiksi, ja pelisäännöt ovat selkeät kaikille osapuolille?

IM: Ainakin hartaasti toivon sitä.

*Hyvää alkavaa kevättä ja kiitos
nettihaastattelusta!*

Kai J. Rantanen

LAPIN KULTA

PREMIUM

Kultataskun löytyminen Kiistalassa johti Suurikuusikon kullan jäljille

Reijo Lampela

eologian tutkimuskeskuksella oli meneillään vuonna 1986 Keski-Lapin kultapotentiaalia selvittävä malminetsintäohjelma. Suurikuusikon kultaesiintymän löytymiseen johtaneisiin kultatutkimuksiin saatiin vauhtia Kiistalan kylältä vuonna 1986 löytyneestä, runsaasti kultaa sisältäneestä pienestä "malmitaskusta", jossa oli runsaasti näkyvää kultaa. Tämä arkistoraportti dokumentoi tämän kultaLöydön, joka tehtiin tieleikkauksesta 18.3.1986, jolloin oli meneillään tienparannustyöt välillä Kittilä – Pokka tienhaara – Kiistala.

Kiistalan Vuomajärveltä löytyneen yhden isomman kappaleen kyljessä oli noin 13 mm pitkä kultakidesikerä.

Reijo Lampela

Tielinjoilta jouduttiin useista kohdista louhimaan myös kalliota, joten tuoreita kallio-
paljastumia voitiin tutkia melko usein. Kos-
ka alueella oli vähän luonnonkallio-
paljastumia ja alue oli malmikriittistä vihreäkivijak-
soa, tapanani oli käydä silloin tällöin katso-
massa etenevää tietyömaata olisiko sieltä
tullut ”päivänvaloon” mielenkiintoisia kiviä.
Tietyön (mutkan oikaisu) ollessa meneillään
Kiistalan Vuomajärvellä lähdin katsomaan
tietyömaalle olisiko sieltä tällä kertaa löydet-
tävissä mielenkiintoisia kiviä. Mukaani pyy-
sin GTK:n silloisen työntekijän Pekka Pu-
hakan.

ni sulattelin sitä kourassani ja esiin tuli kel-
taista mineraalia.

Tehdessäni keltaiselle mineraalille ko-
vuuskokeen työmaalla olevaa kaasupulloa
vasten, tuli selväksi, että nyt olemme kullan
jäljillä. Keltainen mineraali painui peh-
meämpänä kasaan eikä murtunut, joten oli
melko varmaa, että se oli kultaa. Pienet ki-
venkappaleet olivat kultaa sisältäviä arsee-
nikiiisun, lyijyhohteen ja gersdorfiitin muo-
dostamia kideaggregaatteja kvartsi-karbo-
naattijuonessa. Tämä ns. taskumalmi oli
kooltaan noin 1,0 x 0,5 x 0,3 metriä. Suu-
rimmat hiput olivat yli sentin pituisia.

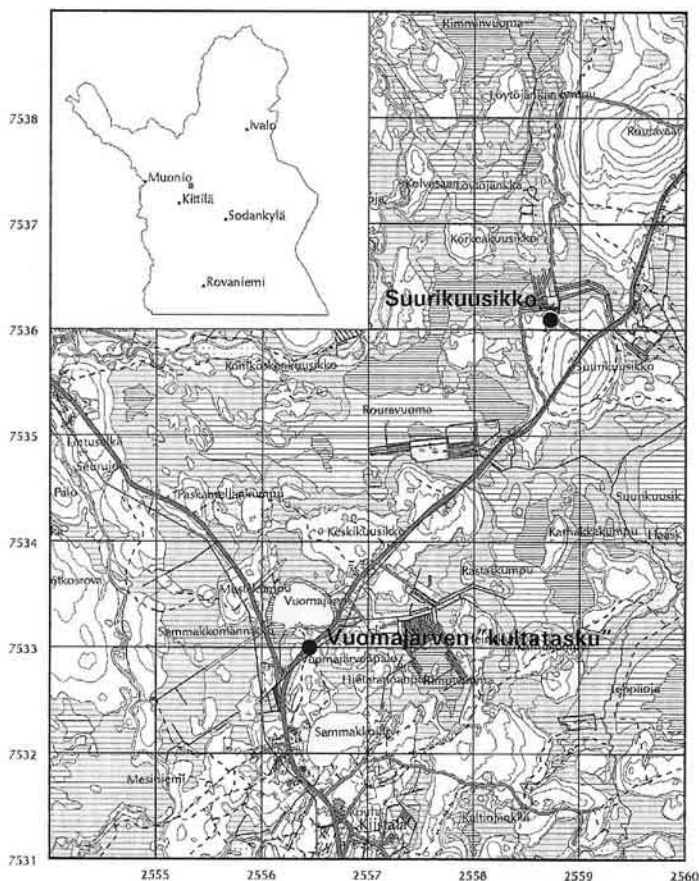
Tieleikkaus Kiistalan Vuomajärvellä, jossa ”kultatasku” sijaitti.

Päästyämme paikalle huomasimme jää-
ntyneen maan pinnalla puskutraktorin työn-
tölevyn aikaansaaman tumman pitkähkön
jäljen. Sen oli aiheuttanut lähes kompakti
lyijyhohdepitoinen malmikivi, joka oli jää-
nyt maansiirtokoneen puskulevyn ja maan
väliin. Tietyömaalla oli louhittu kalliota ja
paikalle oli jäänyt kallionporauksessa käy-
tettyjä porakankia. Niiden avulla irrotim-
me jäätyneestä maasta pieniä, pinnaltaan
vaaleita kiviä. Yhden sellaisen käteen saatua-

Lyijyhohdekivien Au-pitoisuus oli jopa
yli 6 prosenttia ja Ag-pitoisuus yli yhden
prosentin. Kultahippuja näkyi myös karbo-
naattimassassa.

Rapautuneesta, osittain veden vallassa
olevasta onkalosta löytyi muutamia vähän
isompiakin kappaleita kultapitoista lyijy-
hohdekiveä. Niistä saimme omat näytekap-
paleemme muistoksi geologi Olavi Aurasen
suostumuksella.

Kaiken kaikkiaan löytö antoi positiivisen

Kiistan Vuomajärven "kultataskun" löytöpaikka.

kuvan ympäristön kultapotentialista ja mahdollisista rikkaista esiintymistä. Löytö antoi syyn laajentaa kultaprojektin tutkimusaluetta. Kallioperähavaintojen perusteella kultataskun pääteltiin sijaitsevan rakenteellisesti poimun kärjessä.

Seuraavaksi malminetsintä suunnattiin poimun kylkeen muutama kilometri pohjoiseen, Suurikuusikon alueelle Kiistan hiertovyöhykkeeseen, noin viisi kilometriä pohjois-koilliseen Kiistalasta (Härkönen ja

muut 1987, Härkönen 1992, Härkönen 1997). Hiertovyöhykkeen yli tehdyllä moreenigeokemiallisella näytteenotolla paikallistettiin kultakriittinen alue Suurikuusikossa. Jatkotutkimuksia johti FK Olavi Auranen ja tutkimuksista vastasi FM Ilkka Härkönen. Monivaiheisten etsintöjen jälkeen Suurikuusikko on osoittautunut maailmanmittaluokan kultaesiintymäksi.

Kirjallisuutta

Härkönen, Ilkka & Karvinen, Antero & Keinänen, Veikko 1987. Kertomus Keski-Lapin mvihiereaktivyöhykkeen kultaprojektin toiminnasta vuonna 1986. 37 s. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M 19/2743/1987/1/10.

Härkönen, Ilkka 1992. Tutkimustyöselostus Kit-

tilän kunnassa valtausalueella Suurikuusikko 1, kaiv. rek. n:o 4283/1 suoritetuista malmitutkimuksista. 5 s., 8 liites. Geologian tutkimuskeskus,

Härkönen, Ilkka 1997. Tutkimustyöselostus Kittilän kunnassa valtausalueilla Suurikuusikko 2 ja Rouravaara 1-10 (kaivosrekisterinumerot 5965/1, 6160/1, 6288/1-6288/9) suoritetuista kultatutkimuksista vuosina 1987-1997. 47 s., 51 liites. Geologian tutkimuskeskus, arkistoraportti, M 06/2743/97/1. ■

Maksumuistutus

Ja sitten pienenä muistutuksena niille, joilla on vielä vuoden 2006 jäsenmaksu suorittamatta...

Ohessa Lapin Kullankaivajain Liiton perintätoimiston ensimmäinen maksumuistutus.

Lasinpyyhkijän alle on jätetty lappu: "Mikäli olette jo maksaneet LKL:n jäsenmaksun vuodelta 2006, tämä muistutus on aiheeton."

Tarkista takakannen osoitekentän vasemmasta yläkulmasta jäsenmaksutilanteesi.

Maksa jokaiselta puuttuvalta vuodelta 20,00 € LKL:n jäsenmaksutilille 217738-4977. Tai siirrä ainakin autosi talliin.

Rahastonhoitaja

ps. Käytä osoitetarrassa olevaa jäsennumeroasi viitenumerona, että naapurin hakut eivät tulisi sinun autosi konepeltiin.

Hätäpuhelun soittajan on hyvä tietää sijaintinsa – kultamaillakin

Hätäpuhelun soittajan on tärkeää osata ilmoittaa sijaintinsa. Erityisen tärkeää tämä on silloin kun kohteella ei ole tarkkaa osoitetta. Kultaleireiltä tarkat osoitteet puuttuvat pääsääntöisesti, ja oman puron nimi ei välttämättä kerro hätäkeskuslaitokselle mitään.

Valtauksella vierailijat tai utami kultarenki eivät myöskään välttämättä osaa selvittää valtauksen sijaintia apuun tuleville viran-

omaisille. Hätätilanteessa nopein tapa saada apua valtaukselle on ilmoittaa kohteen sijainti koordinaatteina.

Hätäkeskuslaitos parantaa kullankaivajienkin turvallisuutta tarjoamalla helppo-käyttöisen karttakoordinaattipalvelun osoitteessa www.112.fi.

Täytä ja tulosta valtauksesi koordinaattilomakkeet osoitteessa ja kaiva rauhassa.

Metsähallitus tiedottaa kullankaivajille

Lemmenjoen kansallispuiston, Urho Kekkosen kansallispuiston, Ivalojoen ja sen sivuhaarojen sekä Itä-Lapin alueella v. 2007

Kaivutyö on sallittu ainoastaan kaivoslain mukaisilla valtauksilla ja kaivospiireissä. Kaivoslain (15§ 3 mom.) ja valtauskirjan ehtojen mukaan tutkimustöitä valtauksella ei saa aloittaa ennen kuin vakuudesta on sovittu Metsähallituksen kanssa. Vakuuden määrittämistä varten valtaajan on ennen kaivutyön aloittamista toimitettava kaivusuunnitelma Metsähallitukselle (Lemmenjoen, UK-kansallispuiston sekä Ivalojoen alueen osalta Ivalon virastotalon ositteeseen ja Itä-Lapin osalta Sodankylän ositteeseen). Mikäli kaivaja myöhemmin suunnittelee muutosta kaivutoimintaan, joka oleellisesti poikkeaa alkuperäisestä, tulee hänen toimittaa uusi kaivusuunnitelma Metsähallitukselle vakuuden tarkistamista varten.

Ns. koemonttujen tekoa varten on maanomistajalta pyydettävä lupaa valtausten ulkopuolella.

Kansallispuistoissa on valtaus/kaivospiirialueen ulkopuolella kaikenlainen kaivaminen ja maa-ainesten keräily kielletty.

Vuotuinen valtausmaksu (10 €/ha) tai kaivospiirimaksu (20 €/ha) maksetaan Metsähallituksen tilille ilman eri kehotusta määräaikaan maaliskuun 15 päivään mennessä tai em. päivän jälkeen annetuista valtauksista ensi tilassa. Maksun yhteydessä on ilmoitettava valtauksen / kaivospiirin numero, sijainti ja haltijan nimi sekä osoite. Maksamattomat korvaukset saatetaan viipymättä tiedoksi kaivosrekisterille kaivoslain 15§ 2 mom. mukaisia toimenpiteitä varten.

Valtausten ja kaivospiirien toiminnassa on huomioitava myös kuntien palopäälliköiden antamat ohjeet palavien nesteiden varastoinnista kullankaivualueilla sekä toimenpiteet mahdollisen öljyvahingon sattuessa. Ohjetta on saatavana Lapin Kullankaivajain liitosta.

LEMMENJOEN KANSALLISPUISTO

Valtaus- ja kaivospiirimaksut maksetaan tilille Sampo 800012-70558951, Metsähallitus luontopalvelut.

Valtauksen / kaivospiirin huoltaminen moottorikelkalla

- Käsinkaivajille myönnetään lyhytaikaisia huoltolupia ja konekaivajille lyhytaikaisista huoltoluvista kausilupiin (30.4.2007 saakka).
- Paikkakuntalaiselle maksuton
- Ulkopaikkakuntalaiselle maksullinen. Luvan hinta on 40 €.

Hinta on Metsähallituksen valtakunnallisen ohjeen mukainen urien ulkopuolisen maastoliikenneluvan hinta (Maastoliikennelupien hinnat vv.

2006-2007. Hyväksytty 14.3.2006)

- Lupa on henkilökohtainen. Lupaa hakiessasi tarvitaan valtaus-/kaivoskirjan numero ja huoltoajon ajankohta.

Huoltoluvan voit tilata helposti postitse tai saat luvan seuraavista paikoista:

- Metsähallituksen asiakaspalvelu, Virastotalo Ivalo, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 564 7701 ja 020 564 7702, ark. klo 9:00-16:00

- Ylä-Lapin luontokeskus, Siida, Inari, puh. 020 564 7740 ja 020 564 7741, ti-su klo 10:00-17:00, maanantaisin suljettu

- Virastotalo Ivalo, Irja Mikkonen, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 564 7724

Kesäaikaiset maastoliikenneluvat

Kesäaikaisia lupia myönnetään vain erityisen painavin perustein jo selvästi olemassa oleville urille; käsinkaivajat 1–3 krt/kuusi, konekaivajat kausilupia. Lupa haetaan kirjallisena Irja Mikkoselta, os. Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo.

Polttopuun myynti

Puuluvan saat asiakaspalvelustamme Ivalosta tai Inarista (Ylä-Lapin luontokeskus Siida) postitse, soittamalla tai käymällä (yhteystiedot löydät moottorikelkkalupien kohdalta). Polttopuita (= halkoja) myydään Hukkaselän leimikosta. Hin-

ta on 36,50 €/p-m³ (sis. alv 22 %). Maksukuitti on pidettävä maastossa mukana, sillä se on puunottoilupaa kysyttäessä tosine puiden maksamisesta.

Mikäli valtauksella on puustoa tutkimus-
työn esteenä, on puiden poistamisesta sovittava
ennakkoon. Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuis-
ton alueelta, ei edes maapuuta.

Lisätiedustelut: Irja Mikkonen, puh. 020 564 7724, irja.mikkonen@metsa.fi, fax 020 564 7736, os. Metsähallitus, PL 36.99801 Ivalo

URHO KEKKOSEN KANSALLISPUISTO

Valtausmaksut maksetaan tilille Sampo 800012-70558951, Metsähallitus luontopalvelut. Valtauksen huoltaminen moottorikelkalla

- Käsinkaivajille voidaan myöntää lyhytaikaisia (1–3 vrk) huoltolupia.
- Paikkakuntalaiselle maksuton

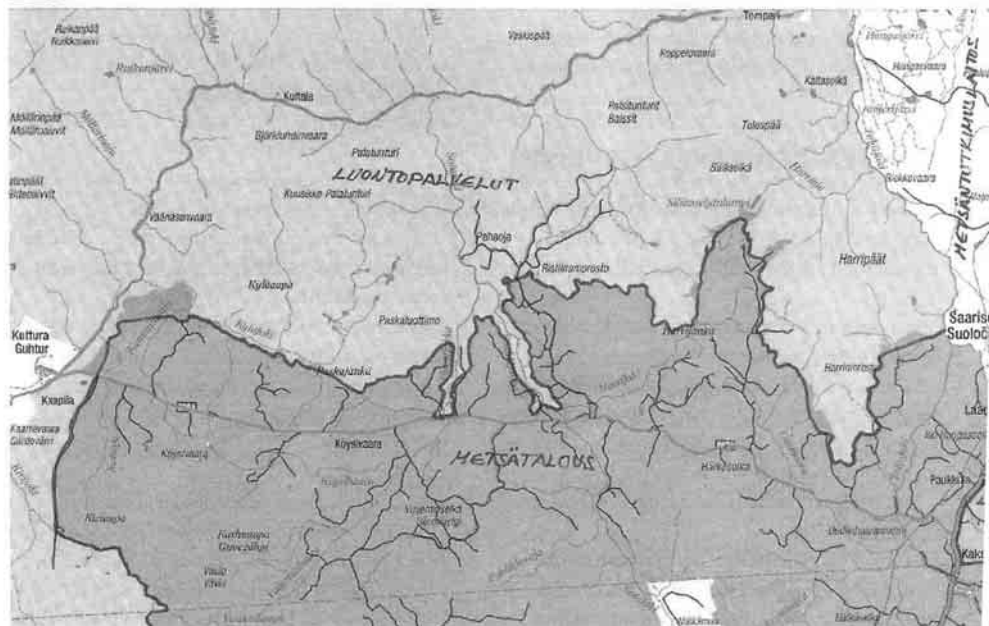

Luontopalveluiden ja metsätalousalueen raja

© Metasploit 4.1.2007 11:07

© Geodata Oy ja Maanmittauslaitos GEO2242

1:150000

- Ulkopaikkakuntalaiselle maksullinen. Luvan hinta on 40 €. Hinta on Metsähallituksen valtakunnallisen ohjeen mukainen urien ulkopuolisen maastoliikenneluvan hinta (Maastoliikennelupien hinnat vv. 2006-2007. Hyväksytty 14.3.2006)

- Lupa on henkilökohtainen. Lupaa hakiessasi tarvitaan valtauskirjan numero ja huoltoajon ajankohta. Huoltoluvan voit tilata helposti postitse, puh. 020 564 7200 tai luvan saa seuraavasta paikasta: palvelupiste Kiehin, Kelotie 1 / Siula, Saariselkä, puistonjohtaja Sakari Kankana puh. 040 773 7341.

Kesäaikaiset maastoliikenneluvat

Lupa voidaan myöntää vain erittäin painavin

perustein, teidustelut puistonjohtaja Sakari Kankana pää.

Polttopuun myynti

Valtausoikeuteen ei sisälly puunotto-oikeutta. Metsähallitus myy valtaajille maapuu- ja hakkuutähdelupia, joita voi ostaa Metsähallituksen Sodankylän toimipisteestä, puh. 020 564 7354. Mikäli valtauksella on puustoa tutkimustyön esiteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakoon. Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuiston alueelta, ei edes maapuuta.

Lisätiedustelut Irja Mikkonen, puh. 020 564 7724, irja.mikkonen@metsa.fi, fax 020 564 7736, os. Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo

IVALOJOKI JA SEN SIVUHAARAT YMPÄRISTÖINEEN

(Kutturan suunta ja Laanilan alue)

Valtaus- ja kaivospiirimaksut maksetaan Metsähallitukselle oheisen karttaliitteen mukaisesti: Luontopalveluiden alue: tilille Sampo 800012-70558951, Metsähallitus luontopalvelut Metsätalouden alue: tilille Sampo 800013-70558935, Metsähallitus metsätalous

Valtauksen / kaivospiirin huoltaminen moottorikelkalla

- Käsinkaivajille myönnetään lyhytaikaisia (1-3 vrk) huoltolupia ja konekaivajille lyhytaikaisista huoltoluvista kausilupiin (30.4.2007 saakka).

- Paikkakuntalaiselle maksuton

- Ulkopaikkakuntalaiselle maksullinen. Luvan hinta on 40 €. Hinta on Metsähallituksen valtakunnallisen ohjeen mukainen urien ulkopuolisen maastoliikenneluvan hinta (Maastoliikennelupien hinnat vv. 2006-2007. Hyväksytty 14.3.2006)

- Lupa on henkilökohtainen. Lupaa hakiessasi tarvitaan valtaus-/kaivoskirjan numero ja huoltoajon ajankohta sekä karttaliite esitetystä huoltoreitistä. Huoltoluvan voit tilata helposti postitse tai

Luvan saat seuraavista paikoista:

LUONTOPALVELUT: Virastotalo Ivalo, Irja Mikkonen, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 564 7724 METSÄTALOUS: Virastotalo Ivalo, Mauri Seipäjärvä, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 564 7718

Kesäaikaiset maastoliikenneluvat

Lupa tarvitaan aina kun liikutaan rakennetun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikaisia maastoliikennelupia myönnetään vain jo selvästi olemassa oleville maastourille.

Kirjallinen lupahakemus karttoineen (esitery ajoura) lähetetään osoitteella Metsähallitus, PL 36, 99801 IVALO.

Polttopuun myynti

Valtausoikeuteen ei sisälly puunotto-oikeutta. Metsähallitus myy valtaajille maapuuta (= liekopuut, juurakat, kuivat oksat ja hakkuutähtreet) polttopuiksi hintaan 10 €/m³ (sis. alv 22 %). Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen asiakaspalvelusta Ivalosta, puh. 020 564 7701 tai Saariselältä Kiehisestä, puh. 020 564 7200.

Mikäli valtauksella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon.

Lisätiedustelut:

Luontopalveluiden alue: Irja Mikkonen, puh.

020 564 7724, irja.mikkonen@metso.fi, fax 020 564 7736.

Metsätalouden alue: maankäyttöesimies Mauri Seipäjärvä, puh. 020 564 7718, mauri.seipajarvi@metso.fi, fax 020 564 7736, os. Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo.

ITÄ-LAPIN ALUE

(Käsittelee Sodankylän, Savukosken, Sallan, Pelkosenniemen ja Kemijärven kuntien alueilla sijaitsevat Metsähallituksen hallintaan kuuluvat alueet, pois lukien Lapin luontopalveluille kuuluvat suojelualueet.)

Valtauskorvaus- ja kaivospiirimaksut maksetaan tilille Sampo 800013-70558935 Metsähallitus, Metsätalous.

Valtauksen huoltaminen moottorikelkalla

Itä-Lapin alue myöntää tarvittaessa maastoliikennelupia valtausten huoltoon puh. 020 564 7488.

Kesäaikaiset maastoliikenneluvat

Itä-Lapin alue myöntää tarvittaessa maastoliikennelupia valtausten huoltoon puh. 020 564 7488.

Polttopuun myynti

Valtausoikeuteen ei sisälly puunotto-oikeutta. Metsähallitus myy valtaajille maapuu- ja hakkuutähdelupia polttopuiksi hintaan 10 €/m³ (sis. 22 % alv). Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen Itä-Lapin toimipisteistä:

- Jäämerentie 15, Sodankylä, puh. 020 564 7354
- Samperintie 32, Savukoski, puh. 020 564 7501
- Hallituskatu 10, Kemijärvi, puh. 020 564 7453

Mikäli valtauksella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon.

Lisätiedustelut: Maankäyttöesimies Ilpo Alaniva, puh. 020 564 7488, ilpo.alaniva@metso.fi fax. 020 564 7450, os. Metsähallitus, Metsätalous, Hallituskatu 10, 98100 Kemijärvi

MUUTA HUOMIOITAVAA

Edellä mainittujen asioiden lisäksi Metsähallitus haluaa vielä tiedottaa seuraavista asioista

Kaivumenetelmät:

- käsinkaivuvaltauksilla on koneen käyttö kielletty kaikissa työvaiheissa ilman asianmukaisia lupia (ympäristölupaviraston lupa).

Rakentaminen:

- Valtausalueelle saa kaivukauden ajaksi pystyttää vain teltan tai laavun, kaivukauden päätyttyä teltaa tai laavu on purettava. Kaikenlainen muu rakentaminen vaatii sekä kauppa- ja teollisuusministeriön luvan että kunnan rakennus- tai toimenpideluvan. Kansallispuistoissa voi lisäksi olla omia rakentamista koskevia määräyksiä.

Kesäaikainen maastoliikenne:

- Metsäautorielle (maastoon rakennettu tie, jossa on sorapinta, ojat/pientareet) ei tarvita maastoliikennelupaa
- Maastoliikennelupa tarvitaan aina kun liikutaan rakennetun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikaisia maastoliikennelupia myönnetään vain jo selvästi olemassa oleville maastourille. Epäselvissä tapauksissa kannattaa aina ennen ajamista tiedustella asiaa Metsähallituksesta.

Asuntovaunut:

- Valtauksella saa pitää matkailuperävaunua tai asuntoautoa korvauksetta kaivukauden ajan (huom. selvittävä maastoliikenneluvan tarve). Jos matkailuperävaunu jätetään valtaukselle tal-

ven ajaksi, on siihen hankittava Metsähallituksen lupa, hinta 30 €/vuosi.

- Mikäli matkailuperävaunua tai matkailuautoa ei ole mahdollista sijoittaa valtausalueelle, voi Metsähallitus myöntää luvan sen sijoittamiseksi valtauksen läheisyyteen kaivukauden ajaksi, hinta 50 €/vuosi.

- Kutturin tien varressa on Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n vuokraama varasto- ja asuntoväestöalue, jonne vaunun voi jättää talveksi.

Polttopuuasiat:

- Tulevina kaivukausina Metsähallituksen henkilökunta tulee kiinnittämään erityistä huomiota polttopuulupiin ja kerättyihin puumääriin.

- Valtaukselta tai sen läheisyydestä ei saa ottaa minkäänlaista puuta ilman polttopuulupaa.

- Mikäli valtauksella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakoon Metsähallituksen kanssa.

Vakuudet:

Muutuneiden jätahuoltomääräysten sekä jäte- ja kuljetusmaksujen kohonneiden hintojen takia korotetaan valtauksille asetettavia vakuuksia (kaivoslaki 15§) seuraavasti:

- lapiokaivuvaltaus 1200 €
- Topi-lapiokaivuri tai vastaava 2000 €
- traktorikaivuri 4500 €
- 20 tonnin kaivuri 6500 €

Hinnat ovat minimihintoja ja asetetaan valtauksille, joihin pääsee kohtuudella metsäautotietä pitkin kuorma-autolla. Vakuutta korotetaan tapauskohtaisesti etäisyyden kasvaessa (erämaa-alueet, kansallispuistot) tai mahdollisten rakennelmien/rakennusten myötä.

Päätyneen valtauksen jälkityöt:

- Kaikki luontoon kuulumaton on vietävä valtauksen päätyttyä pois maastosta, nuotiopaikkojen kivikehän voi jättää, mutta nuotiopohjalle ei saa jättää palaneita nauvoja, peltipurkkeja, lasia tai muovia- Kaivumonttujen reunat tulee luiskata yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon

Oheiseen Metsähallituksen tiedotteeseen liittyen

Oheinen lupaviranomaisen eli Metsähallituksen tiedoksianto sisältää kohtia, joiden LKL:n hallitus katsoo perusteettomasti nostavan kyseisten lakisääteisten maksujen kustannustasoa ja hankaloittavan vakiintuneita käytäntöjä.

LKL:n hallitus korostaa jäsenistölleen, että kaikkien lain määrittämien ja perusteltujen maksujen ja velvoitteiden hoitaminen täsmällisesti ja ajallaan on ehdoton pääperiaate ja koko kullankaivukentän etu.

Epäoikeudenmukaisesti tehtyihin päätöksiin tai määrättyihin maksuihin on kuitenkin jokaisella kansalaisella oikeus hakea perustellusti oikaisua. Jos koet saadun lupapäätöksen tai sen hinnan loukkaavan oikeuksiasi, ota yhteyttä liiton toimistoon.

TAUSTAA LYHYESTI: moottorikelkka huoltoluvan hinnannousu on perusteltu MH:n valtakunnallisen urien ulkopuolisen maastoliikenneluvan hinnanmuutoksella. Muualla valtakunnassa kyseinen 40 € lupa voidaan kirjoittaa kattamaan kolmen vuoden ajanjakson.

Uusien valtauksien vakuusmaksujen korotusta MH perustelee laskelmilla kallemman mahdollisen vaihtoehdon toteutumisella valtauksen rautessa. MH itsekin kuitenkin korostaa, että näitä potentiaalisia ongelmatapauksia on vain muutama kaikista n. 400 kaivuyksiköstä. LKL on pyytänyt tietoa toteutuneista loppusiivoukseen käytetyistä vakuusmaksuista, mutta ei ole saanut.

LKL käy neuvotteluja huomattavasti korotettujen lupa- ja vakuusmaksujen kohuallistamisesta, sekä tiukentuneiden lupachtojen normalisoimisesta.

LKL:n hallitus

MERKKIPÄIVÄT

Lapin Kullankaivajain Liitto toivottaa kultaista syntymäpäivää!

80 v.

Tyyne Mikkonen

3.4.

75 v.

Ville Ollikainen

17.1.

65 v.

Juhani Virtanen 17.2.
Sinikka Holsti 22.2.
Erkki Koskinen 23.2.
Väinö Väärälä 28.2.
Pirkko Lukkarinen 7.3.
Reijo Nivala 19.3.

60 v.

Pentti Lautala 5.2.
Kauko Jestoi 17.2.
Matti Forss 25.2.
Markku Valkama 1.3.
Jorma Nyrhinen 6.3.
Olavi Ollila 17.3.
Martti Toivola 31.3.
Olavi Laine 5.4.

Deila Prepula 6.4.
Pertti Huusko 8.4.
Kari Holmberg 16.4.
Pauli Korpelainen 20.4.
Markku Jokimäki 26.4.
Markku Kankimäki 26.4.
Hannu Peltonen 26.4.
Markku Taino 28.4.

50 v.

Aimo Kerttula 1.2.
Esko Killström 16.2.
Auvo Hentula 27.2.
Kari-Pekka Rautiainen 3.3.
Pauli Venho 4.3.
Juha Huovinen 27.3.
Marko Moilanen 27.3.
Juha Kansonen 29.3.
Keijo Haveri 6.4.

30 v.

Suomen Jalokiviharrastajain Yhdistys ry.

17.3.2007

**Ostetaan
tai vuokrataan**

**asiallinen
kultavaltaus**

**puh: 0400 170 160
ps. myös vinkit tervetulleita.**

Myydään

**Kafi Future 542-
teliasuntovaunu**

hyvässä käyttökunnossa.

Katsastamaton.

Erillinen kattosuoja.

Vaunu Laanilassa.

puh: 0500 274 279

LAHDEN

JALO - ja KORU-

KIVIMESSUT

24.-25.3.2007

Jokimaan ravikeskus, Lahti

Messut: Avoimna la ja su klo 10.00-17.00

Liput: Aikuiset 6 € ja lapset 3 €,

klo 9.15 luento, kirjailija Seppo J. Partanen; "Kultapurot kertovat" Messuilla näyttely; Lapin kullankaivusta eilen ja tänään. Nähtävissä myös Suomen suurimpien kultahippujen kopiot. Kävijöiden kesken arvotaan Suomalainen kultahippu la ja su.

- o jalokiviä
- o korunpohjia
- o mineraaleja
- o koruja
- o koriste-esineitä
- o raakakiviä

Ilmainen pysäköinti ja bussikuljetus keskustasta; Marolankadun turistipysäkiltä tasatunnein klo 9-16.

TERVETULOA

Järjestäjä Lahden Jalo- ja Korukiviharrastajat ry
Lisätietoja www.kivikerho.fi

HOTELLI KULTAHIPUN TARJOUS LIITON VARSINAISILLE JÄSENILLE

(Tarjous on henkilökohtainen)

- YHDEN HENGEN HUONE60 € /yö
sisältää aamiaisen
- KAHDEN HENGEN HUONE80 € /yö
sisältää aamiaisen
- KOTIRUOKA 9 €
- SAUNA huonelisä..... 15 €

Petsamontie 1 99800 IVALO
PUH. (016) 320 8800 FAX (016) 66 510

Lappikirjat kullan ystäville

RETKELLE luontoon ja menneisyyteen

Uusi raikas retkikirja on ylistyslaulu suomalaisen luonnon pienille ja suurille ihmeille. Kirja kertoo kuvien ja sanojen retkikohteiden kasveista, eläimistä, menneisyyden jäljistä ja upeimmista nähtävyyksistä.

Mukana on perheretkelyn sopivia alueita pää-

kämpunkiseudulta Lapin perukoille. Se on kirjoittajan omakohtaisesti kokema otos suomalaisesta sielunmaisemasta.

Tekijät opastavat myös retkeilyn perusasiat ja laulun erityistarpeet: suunnistuksen ja kartanluvun, retkeävät ja luonnon omat antimet, ruokailu- ja keittovälineet, vaatteet ja varusteet, telat, laavut ja autiotuivat.

Kirja antaa hienoja retkivinkkejä niin kokeneelle kuin aloittelevallekin kotimaan retkeilijälle. Kirjassa on satoja tunnelmallisia värikuvia, piirroksia ja karttoja.

Milla Tuomaa, Markus Perälä, Rae Perälä ja Seppo J. Partanen
192 sivua, värikuvitettu

29,00

LEMMENJOEN KULTAMUISTOT

Sateenkaaren pää on jossakin Lemmenjoen tuntureiden välissä. Siellä ovat myös kultapurot, joista on haettu hippuja yli 60 vuotta.

Arvo Ruonaniemi seurasi läheltä kullankaivajien elämää, oli mukana ystävänä, tukijana ja kirjoittajana

"Tiera" on saattanut kymmenet kultaystävänsä lopulliseen määränpään. Inarin hautausmaalla sijaitsevalle Pyrkypalstalle. Tässä kirjassa hän muistelee noita vuosikymmeniä, henkilöitä, tapahtumia, ilon ja surun juhlia.

24,00

144 sivua,
mustavalkokuvitus

PUHTAILLA SELKOSILLA

Erätarinoita Inarista ja Petsamosta

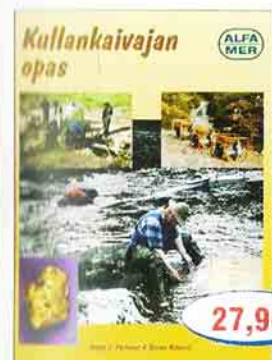
Tieran ylistyslaulu Inarin puhtaille selkosille ja kiitos menneille vuosikymmenille. Samalla kirja on miltei vuosisadan mittainen kirjailijan kasvutarina: lapsuus ja nuoruus Raahessa, miehuus villissä Petsamossa ja sodan melskeissä, juurtuminen Inarin erämaihin, veressä polte tuntureille, kalajärville, erälle, kultapuroille.

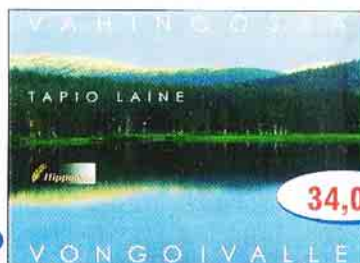
24,00

280 sivua,
mustavalkokuvitus

Muita Lappi- aiheisia kirjoja

27,90

34,00

27,90

Kirjat ovat myynnissä kaikissa kirjakaupoissa ja Saari-solän palvelupisteissä.

Lähetämme myös postitse.

Puh. (09) 774 2810

Tilaukset myös netistä:

www.alfamer.fi

Rakennus- ja moottorialan

kirjat: korjausoppaat, viritys, historia

**Tilaa netistä.
lähetykskulut
0 euroa,
kun maksat
tilauksesi
e-maksuna tai
luottokortilla.**

**Katso netistä viimeisimmät uutiset
kultamailta: www.kultahippu.fi.**

Hipputeos

Pajutie 3, 04310 Tuusula, puh. 040 545 4833

Lapin Kullankaivajain
Liitto Ry, PL 86.
99871 INARI

PANIMO!

PANIMO!

Panimo Pub
avoinna klo 10 - 02

Edulliset majoitushinnat. 1 - 4 hengen huoneet, kelomökkejä. Lemmenjoella kaivos ja kämppä. Pubissa talon olutta ja hyvää seuraa.

**Saariselän Majatalo
& Panimo Pub**

Tel +358 16 6756500

Fax +358 16 6756 581

panimo@saariselanpanimo.fi

www.saariselanpanimo.fi